

Kasvatuskumppanuuden toteutuminen päivähoidossa

Vanhempien näkökulma

Eeva Sirviö

Sosiaalialan opinnäytetyö
lapsi- ja nuorisotyö
Sosionomi (AMK)

KEMI 2014

TIIVISTELMÄ

KEMI-TORNION AMMATTIKORKEAKOULU, Koulutusala

Koulutusohjelma:	Sosiaalialan koulutusohjelma
Opinnäytetyön tekijä:	Eeva Sirviö
Opinnäytetyön nimi:	Kasvatuskumppanuuden toteutuminen päivähoitossa. Vanhempien näkökulma
Sivuja (joista liitesivuja):	51 (3)
Päiväys:	11.01.14
Opinnäytetyön ohjaajat:	Seija Järvi ja Sari Leppälä
<p>Opinnäytetyön kuvaus: Opinnäytetyön tarkoitus on kartoittaa vanhempien näkökulmaa kasvatuskumppanuuden toteutumisesta päivähoiton arjessa ja siitä, miten he näkevät omahoitajuuden tukevan kasvatuskumppanuutta.</p> <p>Teoreettinen ja käsitteellinen kuvaus: Opinnäytetyöni teoreettisessa viitekehyksessä määrittelen kasvatuskumppanuuden käsitettä, periaatteita ja kasvatuskumppanuuden rakentumista. Toinen teema, jota käsittelen opinnäytetyössäni, on omahoitajuus.</p> <p>Metodologinen esittely: Opinnäytetyöni tutkimusote on laadullinen eli kvalitatiivinen. Aineisto on kerätty teemahaastattelun keinoin. Haastattelun toteutan ryhmähaastatteluna. Aineiston analyysi on toteutettu teemoittamalla.</p> <p>Keskeisimmät tutkimustulokset ja johtopäätökset: Tutkimukseni johtopäätöksenä voin todeta, että kasvatuskumppanuus toteutuu hyvin päivähoitossa ja omahoitajuus tukee kasvatuskumppanuutta. Päivähoiton henkilöstön vuorovaikutustaidot ja omahoitajuus ovat tärkeitä kasvatuskumppanuuden toteutumisessa. Viestintä, vertaistoiminta ja palautekeskustelut ovat tärkeitä.</p>	
Asiasanat: Varhaiskasvatus, kasvatuskumppanuus, omahoitajuus.	

ABSTRACT

KEMI-TORNIO UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES, Education

Degree programme:	Bachelor of Social Services
Author:	Eeva Sirviö
Thesis title:	Educational partnership promoting the well-being of children in daycare. Parents' perspective.
Pages (of which appendixes):	51 (3)
Date:	11.01.14
Thesis instructor:	Seija Järvi and Sari Leppälä
<p>Thesis description:</p> <p>The purpose of this thesis is to survey the parents' perspective of the educational partnership in every-day activities in day care and how they see personal nursing to support the educational partnership.</p> <p>Theoretical and conceptual framework:</p> <p>In the theoretical framework of my thesis. I will define the concept, principles and building of educational partnership for promoting the well-being of children. The second theme, which I handle in my thesis, is personal nurse.</p> <p>Methodological summary:</p> <p>My thesis research approach is qualitative. The data were collected with a theme interview. I executed the interview as a group interview. The analysis has been carried out with the help of thematization.</p> <p>Main results and conclusions:</p> <p>As the conclusion of this thesis I can say, that educational partnership comes true well and the parents feel that the personal nursing will supports the construction of educational partnership. Day care staff's interpersonal skills and personal nursing are important for the realization of the educational partnership. Communication, peer activity and feedback discussions are important.</p>	
Keywords: Early childhood education, educational partnership, personal nursing.	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ.....	2
ABSTRACT.....	3
SISÄLLYS.....	4
1 JOHDANTO.....	5
2 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYKSET.....	8
3 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS.....	9
3. 1 Tutkimusmenetelmät ja ryhmähaastattelu	9
3.2 Ryhmän koko ja osallistujien valinta.....	11
3.3 Ryhmähaastattelun toteutus.....	12
3.4 Laadullinen tutkimus.....	13
.....	14
3. 5 Opinnäytetyön luotettavuuden ja eettisyyden tarkastelua.....	14
3.6 Aineiston analysointia.....	16
3.7 Opinnäytetyön prosessi.....	17
4 KASVATUSKUMPPANUUS VARHAISKASVATUKSESSA	19
4.1 Yhteistyöstä kasvatuskumppanuuteen.....	20
4.2 Kasvatuskumppanuuden määrittelyä ja kasvatuskumppanuutta ohjaavat periaatteet.....	20
4. 3 Kasvatuskumppanuuden rakentuminen.....	24
4.4 Kasvatuskumppanuuden kehittäminen.....	25
5 OMAHOITAJUUS.....	27
5.1 Omahoitajuus työmenetelmänä.....	27
5.2 Omahoitaja vastaanottaa perheen.....	29
5.3 Miten voimme tukea päiväkodin pienimpiä?.....	30
5.4 Omahoitajuus kasvatuskumppanuudessa.....	31
6 TUTKIMUKSEN TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET	32
6.1 Kasvatuskumppanuuden toteutuminen päiväkodin arjessa	32
6. 2. Omahoitajuus kasvatuskumppanuuden tukena	36
6. 3. Kasvatuskumppanuuden kehittäminen päivähoidossa	38
6.4 Johtopäätökset.....	39
7 POHDINTA.....	43
LÄHTEET.....	46
LIITTEET.....	48

1 JOHDANTO

Rajaan opinnäytetyöni aiheen käsittelemään kasvatuskumppanuuden toteutumista päiväkodin arjessa vanhempien näkökulmasta katsottuna ja omahoitajuutta kasvatuskumppanuuden tukena. Käytän työssäni laadullisen tutkimuksen menetelmiä, koska työni tarkoitus on selvittää vanhempien näkökulmaa. Laadullisen tutkimuksen keskiössä on ihminen ja tärkeää siinä on tavoittaa tutkittavien näkökulma (Puusa & Juuti 2011, 52). Toinen teema jota käsittelen, on omahoitajuus. Tätä teemaa käsittelen kasvatuskumppanuuden rinnalla siitä, miten se tukee kasvatuskumppanuutta. Omahoitajuus vahvistaa kasvatuskumppanuuden rakentumista vanhempien ja päivähoidon henkilöstön välillä. Omahoitajan tuntemus lapsesta ja perheestä lisää luottamusta vanhempien ja päivähoidon henkilöstön välillä, joka näin vahvistaa kasvatuskumppanuuden syntymistä. Opinnäytetyöhöni sisältyvän tutkimuksen teen yhdessä Lapin läänin päiväkodeista. Anynomiteetin säilymiseksi opinnäytetyössä ei ilmoiteta tarkemmin, missä päiväkodissa opinnäytetyö on tehty. Opinnäytetyöhön liittyvän tutkimuksen toteutin ryhmähaastattelun muodossa, johon osallistui päiväkodin lasten vanhempia. Lisäksi tarkensin vastauksia sähköpostin kautta.

Kasvatuskumppanuus on perheiden ja kasvattajien tekemää yhteistyötä, joka alkaa silloin, kun perhe ottaa yhteyden päivähoitoon ja, kun lapsi aloittaa päivähoidon. Kasvatuskumppanuusperusteisessa yhteistyössä vanhemmat ja varhaiskasvatuksen henkilöstö jakavat ja vastaanottavat tietoa lapsesta ja lapsen päivästä sekä kotona että päivähoidossa. Kumppanuutta ohjaavat kuulemisen, kunnioituksen, dialogisuuden ja luottamuksen periaatteet sekä avoin ja joustava vuoropuhelu. Omahoitajuus työmenetelmänä tarkoittaa sitä, että jokaisella lapsella päiväkodissa on oma nimetty hoitajansa. Omahoitaja sitoutuu kantamaan vastuun lapsesta hoitopäivän aikana työaikansa puitteissa. Omahoitajan tärkeä tehtävä on kasvatuskumppanuuden luominen vanhempiin sekä auttaa lasta ja perhettä tutustumaan päivähoitoon. (Kekkonen 2012, 43; Salminen & Tynnenen 2011, 12.)

Yhteiskunnallisella tasolla kumppanuus on vuoropuhelua vanhemman ja julkisten palvelujen välillä, jossa edistetään lapsen tasavertaisia mahdollisuuksia sosiaaliseen, kulttuuriseen ja kognitiiviseen pääomaan. Kasvatus on silloin toimijoiden yhteistä toimintaa

käyttää kaikki lapsesta saatava tieto ja voimavarat lapsen kehityksen ja kasvun tueksi. Kasvatuskumppanuudessa lapsi on keskiössä ja se myös edistää lasta arvostavan palvelukulttuurin, dialogisen vuorovaikutuksen ja luottamuksellisen yhteistyön kehittymisen (Kekkonen 2012, 31.) Käytännössä kasvatuskumppanuus yhteiskunnallisella tasolla voisi tarkoittaa sitä moniammatillista verkostoa, joka toimii lapsen kehityksen ja kasvun tukena. Tämä moniammatillinen verkosto tekee perheiden kanssa yhteisymmärryksessä yhteistyötä. Näitä yhteistyötasoja ovat esimerkiksi: neuvola, päivähoito ja koulut.

Yksilöllisyys kasvatuskumppanuudessa tarkoittaa sitä, mitä kasvatuskumppanuus ja sen toteutuminen merkitsee lapselle. Lapselle tehdään yksilöllinen varhaiskasvatussuunnitelma, joka tukee hänen kasvuaan ja kehitystään. Yhteistyö perheen ja henkilöstön kanssa edistää esimerkiksi havaitsemaan lapsen erityisen tuen tarpeen. Tähän yhteistyöhön kun lisätään moniammatillinen verkosto niin se vain vahvistaa sitä tietoa, että lapsi saa parhaan mahdollisen tuen. Mitä kasvatuskumppanuus merkitsee vanhemmalle tai päiväkodin omahoitajalle? Se luo vanhemmille luottamuksen siitä, että lapsi on turvallisessa paikassa silloin, kun vanhemmat ovat töissä. Omahoitaja saa arvokasta tietoa lapsesta vanhemmilta ja saa näin tukea myös omaan työhönsä. Yhteisöllisyys tarkoittaa päiväkotiyhteisöä, kaikkia kasvattajia siinä yhdessä. Yhteisö ja yhteisöllisyys päivähoidossa tarkoittavat kasvatusyhteisöä, johon kuuluvat lasten vertaisryhmät ja päiväkodin henkilökunta (Kaipio 2000, 11). Kasvatusyhteisölle on määriteltä valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa tehtävät, mitä sen tulee tehdä luodakseen lapselle hyvät puitteet kasvuun ja kehitykselle (Stakes 2005, 21). Tämän suunnitelman mukaan toimitaan kaikissa päivähoidon kasvatusyhteisöissä.

Kasvatuskumppanuus on käytössä myös päiväkodissa, johon teen opinnäytetyöni. Keskustellessani päiväkodin johtajan kanssa, hän totesi, että kasvatuskumppanuudesta ja omahoitajuudesta kasvatuskumppanuuden tukena on hyvä kysyä vanhemmilta. Aiheena se oli hänen mukaansa hyvä. Kasvatuskumppanuuden toteutumista päiväkodissa on kiinnostavaa selvittää ja sen myötä myös omahoitajuutta kasvatuskumppanuuden tukena. Samalla päiväkodin henkilökunta voi mahdollisesti saada viitteitä siitä, miten heidän tulisi kehittää kasvatuskumppanuutta vanhemman ja päivähoidon henkilöstön välillä. Aiheena kasvatuskumppanuus on minulle läheinen, koska tavoitteeni on valmistua varhaiskasvatuksen ammattilaiseksi. Vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilökunnan hyvä yhteistyö on tärkeää lapsen kasvuun ja kehitykselle. Opinnäytetyön aihe on tärkeä

myös sen vuoksi, että sosionomina toimin varhaiskasvattajana ja sosionomin (AMK) yksi osaamisalue on perheen kanssa tapahtuva kasvatustyö.

Opinnäytetyön teoreettisen viitekehyksen olen kerännyt kirjallisuudesta, joka käsittelee kasvatuskumppanuutta ja omahoitajuutta päivähoidossa. Kasvatuskumppanuuden toteutuminen päivähoidossa oli opinnäytetyöni pääteema, jota kartoitin. Mainitsen kaksi kirjaa, joita olen käyttänyt työni tukena, Marjatta Kekkosen väitöskirja (2012) Kasvatuskumppanuus puheena ja Eija Salmisen ja Kirsi Tynnisen kirja (2011) Omahoitajana päiväkodissa. Toki olen käyttänyt muitakin lähdeoteoksia. Opinnäytetyöni empiirisen aineiston keräsin haastattelemalla päiväkodin lasten vanhempia. Haastattelun toteutin ryhmähaastatteluna.

2 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Opinnäytetyöni aiheen sain työskennellessäni päiväkodissa lastenhoitajana ja suorittaessani samalla varhaiskasvatukseen liittyvää harjoittelua. Opinnäytetyön tavoite oli selvittää päiväkodin lasten vanhempien näkökulmaa kasvatuskumppanuuden toteutumisesta päiväkodin arjessa ja omahoitajuudesta, siitä miten mainitut teemat näkyivät päiväkodin arjessa, sekä miten omahoitajuus tuki kasvatuskumppanuutta. Työn tarkoituksena oli myös välittää tietoa päiväkodin henkilökunnalle siitä, miten he voivat paremmin toteuttaa kasvatuskumppanuutta vanhempien ja henkilökunnan välillä lapsen parhaaksi. Opinnäytetyötä tehdessäni halusin myös saada itselleni lisää tietoa kasvatuskumppanuudesta ja omahoitajuudesta ja näin eväitä työhöni päiväkodissa. Tämä opinnäytetyö on minulle oppimiskokemus.

Tutkimuskysymykset:

1. Miten kasvatuskumppanuus toteutuu vanhempien mielestä päiväkodin arjessa?
2. Miten vanhemmat ajattelevat omahoitajuuden tukevan kasvatuskumppanuutta?
3. Miten vanhemmat haluavat kehittää kasvatuskumppanuutta?

3 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

3. 1 Tutkimusmenetelmät ja ryhmähaastattelu

Opinnäytetyössäni käytin laadullisen tutkimuksen menetelmiä, koska tutkimani kohde-ryhmä oli melko pieni ja tutkimuksessa oli tärkeää tuoda esiin tutkittavien henkilöiden näkökulma. Laadullisen tutkimuksen keskiössä on ihminen ja tärkeää siinä on tavoittaa tutkittavien näkökulma (Puusa & Juuti 2011, 52). Ennen varsinaista haastattelua tein sähköpostin kautta kyselyn perheille, jossa kysyin mahdollista kiinnostusta haastatteluun tai sähköpostikyselyyn. Suurta innostusta ei löytynyt kumpaankaan menetelmään, joten käytin molempia. Ryhmähaastattelun tein ensin ja tarkensin vastauksia vielä sähköpostin avulla. Valitsin ryhmähaastattelun ensisijaiseksi tiedonkeruun menetelmäksi, koska se oli mielestäni joustava ja helppo tapa toteuttaa. Ryhmähaastattelun avulla sain nopeasti ja yhdellä kertaa paljon tietoa. Ryhmähaastattelun tein teemahaastattelun periaatteella, johon olin ennakkoon valinnut teemat. Teemojen valinnalla oli tarkoitus saada vastauksia tutkimuskysymyksiin. Sähköpostikyselyn avulla sain tarkennuksia haastattelussa nousseisiin aiheisiin.

Laadullisen tutkimuksen yleisimpiä tiedonkeruumenetelmiä ovat havainnointi, haastattelu, kysely ja erilaiset dokumentit. Menetelmiä voidaan käyttää joko vaihtoehtoisina, rinnakkain tai eri tavoin yhdisteltyinä tutkimusresurssien ja tutkittavan ongelman mukaan. Silloin, kun halutaan tietää ihmisen mielipide jostain asiasta, on järkevää kysyä sitä häneltä itseltään. Kysely ja haastattelu eivät ole käsitteenä synonyymisiä, mutta niiden jyrkkä erottelu ei ole aina mielekäästä. Haastatteluun vastataan suullisesti, kun taas kyselyyn kirjallisesti. Menetelmien ero liittyy tiedonantajan toimintaan tiedonkeruuvaiheessa. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 71–74; Pitkäranta 2010, 104.)

Ryhmähaastattelu on joustava ja tehokas tiedonkeruumenetelmä, jossa aineiston keruuta voi säädellä tarpeen mukaan vastaajia myötäillen ja tietoja saadaan usealta henkilöltä yhtä aikaa. Ryhmähaastattelu on myös silloin hyvä, kun haastateltavat ovat arkoja haastateltavia. (Hirsijärvi & Remes & Sajavaara 2000, 207.) Haastattelu on joustava menetelmä ja siinä saa olla tutkittavan kanssa suorassa vuorovaikutuksessa. Teemahaastattelussa eli puolistrukturoidussa haastattelussa edetään tiettyjen teemojen ja niitä tarkentavien kysymysten kautta. Haastattelun teemat perustuvat tutkimuksen viitekehykseen eli

tutkittavasta asiasta jo tiedettyyn. Puolistrukturoidussa haastattelussa on tavallisen lomakekyselyn kysymykset, vain vastausvaihtoehdot puuttuvat. Kysymykset ovat avoimia kysymyksiä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 73, 75; Kananen 2008, 73–75.) Opinnäytetyössäni tiedonkeruumenetelmänä käytin ryhmähaastattelua, jonka toteutin puolistrukturoituna teemahaastatteluna. Haastattelun teemat koostuivat kasvatuskumppanuudesta ja omahoitajuudesta ja kysymykset olivat avoimia kysymyksiä. Haastattelun tarkoitus oli tuoda esiin osallistujien näkökulmaa kartoitettavaan asiaan.

Teemahaastattelussa haastattelu kohdistetaan tiettyihin teemoihin, joista sitten keskustellaan. Haastattelun etuna on se, että kysymyksiä voi tarkentaa haastattelun aikana, jos tutkittava ei ymmärrä kysymystä. Tarkentamalla kysymyksiä tutkija saa enemmän ja syvällisempää tietoa aiheesta. Teemahaastattelun etuna on se, että haastattelu etenee tiettyjen teemojen kautta eikä yksittäisten kysymysten. Näin haastattelussa ei näy tutkijan näkökulma, vaan tutkittavien ääni pääsee esille. Teemahaastattelussa haastateltavien antamat tulkinnat ovat keskeisiä. Haastattelussa tutkittavalla on mahdollisuus tuoda vapaasti ajatuksiaan esille. (Hirsijärvi & Hurme 2011, 48.)

Ryhmähaastattelu ei vie paljon tutkijan aikaa, kun haastattelut voi suorittaa yhdellä kertaa. Ryhmähaastattelussa voi saada tietoa ilmiöstä, kun jäsenet ovat olleet tekemisissä tutkittavan ilmiön kanssa. Ryhmähaastattelussa on huomioitava, että kaikilla haastateltavilla on mahdollisuus olla äänessä ja varottava vahvojen persoonallisuuksien liiallista esille tulemistä haastattelussa. (Kananen 2008, 75.) Haastattelun luotettavuutta saattaa heikentää se, että haastattelussa tutkittavan vastaukset voivat olla sosiaalisesti suotavia. Haastateltava voi tuoda sellaisia asioita esille, mitä tutkija ei kysy. Vastaukset voivat olla haastateltavalle sosiaalisesti hyviä, esimerkiksi haastateltava haluaa esiintyä hyvänä kansalaisena. Haastattelijan on osattava tulkita haastateltavan vastauksia. (Hirsijärvi & Remes & Sajavaara 2000, 202–203.)

Haastattelun onnistuminen vaatii suunnittelua, joka alkaa valmistautumisesta. Käytännön järjestelyissä on huomioitava, miten haastattelun suorittaa ja on hankittava haastatteluvälineistö. Haastattelun ajankohta täytyy huomioida niin, että haastateltavilla on mahdollisuus saapua paikalle. Paikka täytyy olla rauhallinen niin, että nauhoituksen aikana ei kuulu sivuääniä. Paikan valinnalla voi varmistaa haastateltavien anonymiteetin, jos haastattelutila on paikassa, jonne ei pääse muita kuin haastattelija ja haastateltavat.

Lisäksi ulkopuoliset ihmiset eivät ole katsomassa, kuka saapuu haastateltavaksi. Haastattelun nauhoittamiseen täytyy kysyä lupa haastateltavilta ja varmistettava nauhoitusvälineiden toimivuus. (Hirsijärvi & Hurme 2011, 73–75.) Ennen haastattelua lähetin osallistujille saatekirjeen (LIITE 1), jossa kerroin työstäni ja siihen liittyvästä haastattelusta. Haastattelupaikaksi valitsin koulun luokkahuoneen, joka oli rauhallinen tila ja sinne oli mielestäni helppo tulla. Haastateltavien henkilöllisyys ei tullut näin ulkopuolisten tietoon.

Haastattelu täytyy ensin testata ennen varsinaista haastattelua niin, että tutkija saa selvyyden kysymysten ymmärrettävyydestä. Vastauksista voi päätellä antavatko ne selvitystä tutkimuskysymyksiin. Testihaastattelun tekeminen lisää myös tutkimuksen luotettavuutta. Tavoitteena kvalitatiivisessa esitestauksessa on tutkittavan ilmiön ja tutkittavien parempi ymmärtäminen. Esitestaus täytyy myös olla sopusoinnussa varsinaisen aineiston kanssa. Esihaastattelut antavat myös tietoa, kuinka kauan haastattelut kestävät. (Hirsijärvi & Hurme 2011, 73–74; Soininen 1995, 134.) Ennen varsinaista haastattelua suoritin kaksi kertaa esihaastattelun, jossa testasin kysymysten ymmärrettävyyden. Sain myös viitteitä siitä, kuinka kauan haastattelu kestää.

3.2 Ryhmän koko ja osallistujien valinta

Laadullisessa tutkimuksessa tutkittavien määrä valitaan harkinnanvaraisesti. Tutkimukseen valitaan henkilöitä, joilla on mahdollisimman paljon tietoa ja kokemusta tutkittavasta ilmiöstä tai he edustavat jotakin ryhmää, joka on keskeinen tutkimuksen tarkoituksen kannalta. Tutkittavien määrä laadullisen tutkimuksen onnistumisessa ei ole ratkaisevaa. Tärkeää on se, että tiedon saamiseksi haastattelua on riittävästi. Laadullisessa tutkimuksessa tärkeäksi muodostuukin tutkijan kyky tulkita valittuja tapauksia ja tehdä niistä yleistyksiä. Ryhmähaastattelun sopiva osallistujamäärä on noin 6–8 henkilöä. Tutkimuksen tavoite määrittää sen, millaisista ihmisistä ollaan kiinnostuneita. (Puusa & Juuti 2011, 55; Valtonen, Anu 2011, 90.) Opinnäytetyöni tavoite oli ryhmähaastattelun avulla saada vastauksia tutkimuskysymyksiin. Haastattelun kohderyhmä valikoitui päiväkodin lasten perheistä, koska heillä oli tietoa tutkittavasta ilmiöstä.

Kuinka monta henkilöä on haastateltava? On haastateltava niin monta, kuin on välttämätöntä, jotta tutkija saa riittävän tiedon tutkimukseensa. Teemahaastattelussa ei ole ratkaisevaa haastattelukertojen määrää. Haastattelussa on tärkeintä se, että siinä edetään tiettyjen teemojen kautta yksityiskohtaisten kysymysten sijaan. (Hirsijärvi & Hurme 2011, 48, 58.) Ryhmän koolla on merkitystä siinä, miten osallistujat saavat äänensä kuuluviin. Pienessä ryhmässä (4–10 henkilöä) osallistujat saavat paremmin äänensä kuuluviin kuin isossa ryhmässä. Suuri ryhmä voi tukahduttaa ihmisten mielipiteet ja iso ryhmä voi myös jakaantua pienemmiksi alaryhmiksi. (Pötsönen & Pennanen 1998, 6.) Opinnäytetyöni ryhmähaastatteluun osallistui vanhempia, joilla kaikilla oli kokemusta lasten päivähoitosta. Näin ollen voi olettaa, että heillä oli tietoa myös tutkittavaan asiaan. Haastatteluun lupautui kuusi henkilöä, joista kaksi oli miehiä. Haastattelussa pidin tärkeänä sitä, että jokainen saa äänensä kuuluviin, joten pieni ryhmä oli mielestäni sopiva.

3.3 Ryhmähaastattelun toteutus

Päiväkodin johtajan ehdotuksesta lähetin niille päiväkodin perheille sähköpostia, joilla oli sähköpostiosoite. Sähköpostin kautta kyselin kiinnostusta ryhmähaastattelun osallistumisesta. Sähköpostikysely oli järkevää sen takia, että haastateltavien henkilöllisyys ei paljastunut näin ulkopuolisille. Sähköpostilistat perheistä sain päiväkodin henkilökunnalta. Ryhmän kokoaminen oli haasteellista, koska yhteisen ajan löytäminen oli vaikeaa. Kuusi henkilöä lupautui ryhmähaastatteluun ja sovimme ryhmähaastattelun ajankohdasta ja paikasta. Lopulta haastatteluun jäi tulematta kaksi henkilöä, joten haastateltavia oli neljä. Haastattelupaikan valitsin koulun vapaasta kokoustilasta. Luvan sain tilasta vastaavalta henkilöltä. Näin toteutettuna haastattelua ei tarvinnut tehdä päiväkodilla, joka olisi voinut mahdollisesti vähentää haastateltavien saapumista paikalle. Nauhoitusvälineen sain lainaan päiväkodin johtajalta. Haastatteluihin valmistauduin monistamalla haastattelukysymykset itselleni ja haastateltavilleni. Muistiinpanovälineet otin myös mukaan, jotta voin tehdä muistiinpanoja. Näin halusin varmistaa, että muistiinpanoja jää, jos haastattelun nauhoitus epäonnistuu.

Ennen haastattelun alkua osallistujat joivat kupin kahvia ja tutustuivat samalla haastattelun kysymyksiin. Haastattelijana selvitin, mitä kasvatuskumppanuus ja omahoitajuus

päivähoidossa tarkoittavat. Käsitteet olivat kaikille tuttuja. Kun osallistujat olivat tutustuneet kysymyksiin, sovimme keskustelun kulusta. Sovimme niin, että emme puhu yhteen ääneen, vaan jokainen saa puhua vuorollaan. Haastattelu nauhoitettiin, joka sopi jokaiselle osallistujalle. Keskustelu sujui rauhallisesti ja nauhoitus onnistuisi hyvin. Haastattelu eteni ennalta asettamieni teemojen ja kysymysten mukaan, välillä tein tarkentavia kysymyksiä. Kaikki haastateltavat osallistuivat kiitettävästi keskusteluun. Haastattelun aikana tein koko ajan myös muistiinpanoja. Haastattelun kesto oli 60 minuuttia. Haastattelun lopussa sovimme, että haastattelun vastauksia voin tarkentaa sähköpostin kautta.

3.4 Laadullinen tutkimus

Laadullinen tutkimuksen perusteluissa korostetaan teoriapitoisuutta tutkimuksen taustalla. Tutkija pyrkii teorian pohjalta ymmärtämään jotakin ilmiötä tai asiaa ja tekemään sitä kautta tulkintoja jostakin näkökulmasta. Ei ole olemassa täysin objektiivista tietoa, vaan kaikki tieto on subjektiivista. Tutkija siis kerää tutkimuksen teorian oman ymmärryksensä valossa. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 18–20.) Laadullisen tutkimuksen teoreettinen viitekehys muotoutuu tutkijan perehtyessä alan kirjallisuuteen ja aikaisempiin tutkimuksiin. Aineistonkeruu laadullisessa tutkimuksessa perustuu myös aikaisempaan teoriatietoon. Esimerkiksi teemahaastattelua tehdessä tutkijalla täytyy olla pohjalla teoria-tietoa ja ymmärrystä tutkittavasta asiasta. (Puusa Juuti 2011, 52–54.) Omassa työssäni se tarkoittaa sitä, että olen perehtynyt alan kirjallisuuteen, jotka käsittelevät kasvatuskumppanuutta ja omahoitajuutta päivähoitossa. Olen pyrkinyt etsimään tietoa useista eri lähteistä.

Opinnäytetyössäni käytin laadullisen tutkimuksen menetelmiä. Työhön liittyvän ryhmähaastattelun tein vanhemmille, jossa selvitin vanhempien näkökulmaa kasvatuskumppanuuden toteutumiseen ja omahoitajuuteen. Työn tutkimustulokset ja analyysin perustin tutkittuun teoriaan, joka on laadullisen tutkimuksen kriteeri. Opinnäytetyön tutkimuksen kohdejoukko valikoitui päiväkodin lasten perheistä, koska heillä oli tietoa ja kokemusta kasvatuskumppanuudesta. Tärkein perusta tutkimusmenetelmän valinnalle työssäni oli tutkittavien näkökulman saaminen esille.

Laadullisessa tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita jonkin asian laadusta, jota ei voi mitata määrällisesti. Laadullisessa tutkimuksessa kysytään esimerkiksi, onko, ovatko, näyttääkö? Laadullisessa tutkimuksessa käytetään sanoja ja lauseita, kun taas kvantitatiivinen tutkimus käyttää lukuja (Kananen 2008, 24; Hirsijärvi & Remes & Sajavaara 2000, 160–161.) Laadullinen tutkimus on luonteeltaan kokonaisvaltaista tiedon hankintaa ja aineisto kootaan todellisissa tilanteissa. Tiedon hankinnassa tutkijan havainnot ja keskustelut tutkittavien kanssa ovat tärkeitä. Aineiston hankinnassa tutkittavien näkökulman esille tuominen on oleellista. Laadullisen tutkimuksen menetelmiä ovat esimerkiksi teemahaastattelu, osallistuva havainnointi tai ryhmähaastattelu. (Hirsijärvi & Remes 2000, 165.) Opinnäytetyöni tutkimusotteen laadullisuus näkyy myös siinä, että en käytä määrälliselle tutkimukselle ominaisia tilastoja ja numeroita.

3. 5 Opinnäytetyön luotettavuuden ja eettisyyden tarkastelua

Ammattikorkeakoulusta valmistuvan opiskelijan täytyy osata kerätä aineistoa ja analysoida uutta tietoa. Opiskelijan tulee osata tehdä johtopäätöksiä ja raportoida tehty työ sekä tulokset. Valmistuvan opiskelijan ammattitaitoon kuuluvat rehellisyys, avoimuus ja luovuus. Opinnäytetyön laadinnassa täytyy huomioida tieteen eettiset säännöt sekä työsuojalaki, joihin kuuluvat objektiivisuuteen pyrkiminen, tulosten oikea johtaminen ja perustelu. Objektiivisuus tarkoittaa esimerkiksi sitä, että tutkija on puolueeton tutkimustaan kohtaan. Tekstiä ei saa plagioida ja lähdeviitteet täytyy merkitä oikein sekä tuloksia täytyy voida arvioida kriittisesti. (Opinnäytetyö ohje 2013, 7, 8.)

Plagioinnilla tarkoitetaan tieteellistä tai taiteellista varkautta eli toisen tekijän ideoiden, tutkimustulosten tai sanamuodon esittämistä omanaan. Plagiointi esiintyy usein puutteellisena tai epämääräisenä viittaamisena. Tieteellistä vilppiä on kolmentyyppistä: varkauden lisäksi vilppiä voi esiintyä tulosten sepittämisenä, manipulointina tai tarkoituksenhakuisena valintana raportointivaiheessa sekä tieteellisenä väärennyksenä. (Hirsijärvi & Remes & Sajavaara 2000, 113, 114.) Olen perehtynyt ammattikorkeakoulun opinnäytetyön eettisiin ohjeisiin, jotka ovat luettavissa ammattikorkeakoulun sivuilta. Olen myös pyrkinyt myös noudattamaan työssäni näitä eettisiä ohjeita.

Omassa työssäni eettisyys tarkoittaa sitä, että työn sisältö on julkisesti luettavaa, eikä se loukkaa haastateltavien henkilösuoja. Haastateltavien henkilöllisyys ei paljastu opin-

näytetyössäni. Tekstissä on käytetty käsitteitä haastateltava, osallistuja tai vanhempi. Kerätyn haastatteluaineiston hävitän opinnäytetyöni valmistuttua. En plagioi tekstiä ja laitan tarkasti viitteet, mihin teoksiin viittaaan tekstissä. Tutkimusluvan olen saanut sivistystoimen johtajalta. Tutkittaville lähetin saatekirjeen, jossa selitin opinnäytetyöhöni liittyvästä haastattelusta. Saatekirjeessä (LIITE 1) tuli selvästi esille, että haastateltavien henkilöllisyyttä ei tuoda julki, vaan mukana olevien ihmisten tiedot pysyvät salaisina, eikä ulkopuoliset voi tunnistaa niitä missään vaiheessa.

Kun pohditaan aiheen eettisyyttä, täytyy selvittää, kenen ehdoilla tutkimusaihe valitaan ja mitä varten tutkimus tehdään. Tutkimukseen osallistujalle täytyy selvittää tutkimuksen tavoitteet ja menetelmät. Tutkimuksessa saadut tiedot ovat luottamuksellisia eikä niitä saa luovuttaa ulkopuolisille. Tutkimukseen osallistujalla on oikeus odottaa vastuuntuntoa ja rehellisyyttä tutkijalta. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 129, 131.) Eettisiä valintoja täytyy pohtia koko opinnäytetyön prosessin ajan. Näitä valintoja täytyy tehdä aina tutkimusaiheen valinnasta, aineiston kokoamiseen, raportointiin ja arkistointiin saakka. Tutkimuksen eettisyys täytyy arvioida myös tutkimuksen julkaisussa niin, että tutkittavien henkilöllisyys ei paljastu eikä tutkimuksessa ole mitään loukkaavaa. (Pohjola 2007, 12.)

Tutkija on objektiivinen tutkimusaineistoansa kohtaan. Hän ei sotke omia oletuksiaan ja mielipiteitään tutkimustuloksiin ja tulkintoihin. Tutkimuksen tulokset ja tulkinnat perustuvat vain aineistoon. Tulkinta on myös oltava läpinäkyvää niin, että ulkopuolinen arvioitsija voi päätyä samanlaiseen loppupäätelmään. (Kananen 2010, 144.)

Opinnäytetyössäni olen pyrkinyt luotettavuutta vahvistamaan myös validiteetin avulla. Eskola & Suorannan (1998, 214) mukaan tutkimuksen sisäisellä validiteetilla (pätevyydellä) tarkoitetaan tutkimuksen teoreettisen ja käsitteellisen määrittelyn sopusointua. Ulkoinen validiteetti viittaa tulkintojen ja johtopäätösten sekä aineiston välisen suhteen pätevyYTEEN.

Laadullisessa tutkimuksessa reliabiliteetti ymmärretään tulkinnan samanlaisuutena tulkitsijasta toiseen eli tulkinnan ristiriidattomuudesta. Validiteetti laadullisessa tutkimuksessa viittaa siihen, että tutkimuksessa tutkitaan niitä asioita, joita pitääkin tutkia. (Ka-

nanen 2008, 123- 124.) Opinnäytetyössäni pyrin siihen, että teoria, tutkimustulokset ja johtopäätökset olivat sopusoinnussa keskenään.

3.6 Aineiston analysointia

Opinnäytetyössäni käytän sisällönanalyysiä, joka on perusanalyysimenetelmä. Tutkittavasta ilmiöstä pyritään saamaan sisällönanalyysillä kuvaus tiivistetyssä ja yleisessä muodossa. Sisällönanalyysin avulla voi tehdä monenlaista tutkimusta ja useimmat laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmät perustuvat sisällönanalyysiin. Sisällönanalyysi on hyvä tapa jäsentää esimerkiksi kirja, artikkeli, päiväkirja, haastattelu, raportti tai dialogi. Sisällönanalyysin avulla voidaan saadut vastaukset järjestää selkeään ja todennukaiseen muotoon. Tutkijan täytyy löytää aineistosta oleellisin tieto. Kaiken muun voi jättää pois tutkimuksesta. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 91–93.)

Laadullinen aineistolähtöinen analyysi voidaan luokitella prosessiksi, johon kuuluu aineiston pelkistämien, aineiston ryhmittely sekä teoreettisten käsitteiden luominen. Aineistolähtöinen sisällönanalyysi etenee siis vaiheittain alkaen pelkistämisestä eli redusoinnista. Saatu aineisto kirjoitetaan auki ja aineistosta karsitaan kaikki tutkimukselle epäoleellinen pois. Pelkistäminen voi olla joko aineiston tiivistämistä tai pilkkomista osiin. Toisin sanoen aineisto litteroidaan eli aineisto muutetaan kirjoitettuun muotoon tai aineistosta koodataan tutkimustehtävälle olennaiset ilmaukset. Pelkistämistä voi ohjata tutkimuskysymys, jolloin aineistosta etsitään siihen liittyviä ilmaisuja. Aineiston ryhmittelyllä eli klusteroinnilla löydetään käsitteiden eroavaisuudet ja samanlaisuudet, jolloin luodaan pohja tutkimukselle ja annetaan aiheesta alustavaa tietoa. Klusterointia seuraa abstrahointi eli aineistosta eritellään tutkimuksen kannalta olennaisin tieto; saadusta tiedosta muodostetaan teoreettisia käsityksiä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108–111.)

Teemoittelussa laadullinen aineisto pilkotaan ja ryhmitellään eri aiheiden mukaan. Teemahaastattelussa haastattelun teemat jäsentävät aineistoa. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 93.) Kun aineisto on kerätty teemahaastattelulla, on teemahaastattelun runko hyvä apuväline aineiston koodaukseen, joten haastattelusta saadun aineiston lähdin pilkkomaan teemoittelun avulla. Haastattelurunko (LIITE 2) rakentui tutkimuskysymysten pohjalta. Tutkimuskysymykseni olivat: 1. Miten kasvatuskumppanuus toteutuu vanhempien mielestä

päiväkodin arjessa? 2. Miten vanhemmat ajattelevat omahoitajuuden tukevan kasvatuskumppanuutta? 3. Miten vanhemmat haluaisivat kehittää kasvatuskumppanuutta?

Ensin kirjoitin haastattelun auki ja luin sen useaan kertaan. Pyrin purkamaan haastattelun sanatarkasti ja etsimään aineistosta ne oleelliset asiat, jotka liittyivät haastattelun teemoihin. Aloitin analysoinnin erottelemalla vastaukset kysymyksien mukaan (LIITE 2). Teemoittamalla vastaukset pyrin saamaan tietoa vanhempien näkemyksistä siitä, miten he näkevät kasvatuskumppanuuden toteutuvan päiväkodin arjessa sekä siitä, miten omahoitajuus heidän mielestä tukee kasvatuskumppanuutta. Tämän jälkeen pyrin löytämään vastauksista samankaltaisuudet sekä eroavaisuudet. Lopuksi kirjoitin vastauksista yhteenvedon, jonka pohjalta tein johtopäätökset.

3.7 Opinnäytetyön prosessi

Aloitin opinnäytetyön suunnittelun vuoden 2013 alkupuolella. Ensimmäinen aihe oli kiusaamisen ehkäisy päiväkodissa. Vaihdoin opinnäytetyön aiheen, koska kyseisestä aiheesta tehtiin päiväkodissa suunnitelma. Opiskeluni siinä vaiheessa en ehtinyt osallistua suunnitteluun, joten vaihdoin opinnäytetyöni aiheen. Kesäkuussa päätin tehdä työn kasvatuskumppanuudesta, koska se on aina ajankohtainen ja koen sen myös itselleni tärkeäksi tulevana varhaiskasvattajana. Kasvatuskumppanuus on ajankohtainen, koska se antaa perheille ja kasvattajille tukea kasvatustyöhön. Myöhemmin aihe tarkentui kasvatuskumppanuuden toteutumisesta päivähoidossa ja omahoitajuudesta siitä, miten se tukee kasvatuskumppanuutta. Aihe tarkentui vielä niin, että lähdin kartoittamaan aihetta vanhempien näkökulmasta. Kasvatuskumppanuus on laaja käsite, joten oli tärkeää rajata aihe käsittelemään tiettyä näkökulmaa.

Päiväkodin johtajan mielestä asiaa oli hyvä tutkia. Hän antoi kuitenkin minun itse päättää opinnäytetyöni aiheen. Varsinaisesti prosessi lähti käyntiin ideapaperin kirjoittamisella. Perehdyin myös alaa käsittelevään kirjallisuuteen sekä kävin läpi myös muutamia opinnäytetöitä, joita oli tehty kasvatuskumppanuudesta. Kesä-heinäkuun aikana sain tutkimussuunnitelmani valmiiksi ja ohjaavat opettajat hyväksyivät suunnitelman elokuun alkupuolella. Heinäkuussa keräsin teoriaa kasvatuskumppanuudesta ja omahoitajuudesta. Lokakuussa sain tutkimusluvan sivistystoimen johtajalta.

Alkuperäinen suunnitelmani oli tehdä kysely Webropolin avulla, mutta ohjaavien opettajien neuvosta, päädyin ryhmähaastatteluun. Haastattelun aikana oli helpompi tarkentaa kysymyksiä ja saada näin paremmin vastauksia selvitettäviin teemoihin. Haastattelu antoi mahdollisuuden saada paljon tietoa yhdellä kertaa ja nopeasti. Keskustelin asiasta myös päiväkodin johtajan kanssa ja hän kannatti haastattelun järjestämistä. Hän lupautui hankkimaan minulle nauhurin, jonka sain lokakuun lopulla. Suoritin ryhmähaastattelun marraskuussa. Haastatteluun lupautui kuusi henkilöä, joista kaksi jäi tulematta. Haastateltavina oli neljä päiväkodin lasten vanhempaa; yksi isä ja kolme äitiä. Ennen varsinaista haastattelua haastateltavat tutustuivat aiheeseen ja kysymyksiin. Nauhoitin haastattelun ja sen kesto oli 60 minuuttia. Haastattelun vastaukset tarkensin vielä sähköpostin kautta. Tavoitteeni oli saada opinnäytetyö valmiiksi vuoden 2013 loppuun mennessä. Lopullinen työ valmistui tammikuussa 2014.

4 KASVATUSKUMPPANUUS VARHAISKASVATUKSESSA

Kumppanuussanalle löytyy monenlaisia tulkintoja; on esimerkiksi liike- tai yhtiökumppanuutta, matkakumppanuutta tai kumppanuus voi viitata kaveruuteen. Kasvatuskumppanuudessa kuitenkin kyse on kasvatuksellisesta kumppanuudesta, kumppanuusyhteistyöstä perheiden ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä. (Kekkonen 2012, 47–48.) Kumppanuus (partnership) on käsite, jonka avulla pyritään selittämään asiakkaan ja työntekijän välistä suhdetta. Asiakkaana voivat olla esimerkiksi perheen sekä lapset että aikuiset. Kumppanuus on yhteistyötä perheiden kanssa ja siinä korostuu todellinen yhteistyö ja asiantuntijuus. Työntekijä osoittaa asiantuntijuutta arvostaen samalla myös lasten ja vanhempien ajatuksia. Kumppanuus toteutuu vuoropuhelun avulla. Työntekijä pyrkii vuorovaikutukseen jokaisen asiakkaan kanssa ottaen huomioon asiakkaan tarpeet sekä olemaan herkkä näille tarpeille. Kumppanuus on perhekeskeisyyden ja -lähtöisyyden perusperiaate, joka sopii hyvin kohtaamiseen ja vuorovaikutukselliseen tukemiseen. Esimerkiksi päivähoidon työntekijä ei arvostele ja neuvo vanhempia, vaan hän pyrkii löytämään vastauksia yhdessä heidän kanssaan (Vilen & Leppämäki & Ekström 2002, 198.)

Kasvatuskumppanuus on kolmiosuhde, joka ei ole ainoastaan vanhempien ja varhaiskasvattajien välinen suhde. Kasvatuskumppanuudessa lapsi on tärkeä toimija. Päivähoitossa tärkeintä on, että lapsi voi kokea olevansa tärkeä ja hän tuntee olonsa turvalliseksi. (Kekkonen 2012, 37.)

Kasvatuskumppanuudella varhaiskasvatuksessa tarkoitetaan vanhempien ja päiväkodin henkilöstön tietoista sitoutumista yhteistyöhön lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi. Kasvatuskumppanuuden tarkoitus on myös lisätä vanhempien osallisuutta lapsensa kasvatukseen päivähoidossa. (Stakes 2005, 32.) Tämä tarkoittaa käytännössä, että vanhemmille annetaan mahdollisuus osallistua lapsensa kasvatust keskusteluihin. Osallisuus tarkoittaa esimerkiksi vanhempien yhteisiä tapaamisia päiväkodissa. Päivähoidon henkilökunnan tehtävä on järjestää esimerkiksi juhlia tai vanhempainiltoja päiväkodissa. Yhteisten tapaamisien kautta vanhemmilla on mahdollisuus löytää yhteistä vertaistoimintaa ja saada myös näin tukea vanhemmuuteensa. Kasvatuskumppanuudella varhaiskasvatuksessa on tarkoitus myös havaita lapsen erityisen tuen tarve ja vastata siihen tarpeeseen.

4.1 Yhteistyöstä kasvatuskumppanuuteen

Päivähoidossa tapahtuvasta vanhempien ja päivähoidon välisestä suhteesta on ennen puhuttu tukemisena ja yhteistyönä, mutta nykyään puhutaan kasvatuskumppanuudesta. Näiden puhetapojen taustalla on ollut kyse kodin tai perheen ja julkisten instituutioiden välisestä kasvatusyhteistyöstä ja siihen liittyvästä osapuolien asemasta ja vallasta. Vanhempien osuus on ollut vähäistä yhteistyössä. Vasta noin 1980-luvun lopulla vanhempien mukanaoloa alettiin painottaa pitäen kuitenkin alan ammattilaisia tärkeinä esimerkiksi lasten koulumenestykselle. Koulut ja päiväkodit ovat olleet asiantuntijoiden omaa reviiriä. Yhteistyöstä on puhuttu esimerkiksi päivähoitolaissa tukemisen näkökulmasta. Tukeminen painottaa asiantuntijan keskeistä roolia yhteistyössä, kun taas kasvatuskumppanuudessa pyritään tasavertaiseen vuorovaikutukseen vanhemman ja päivähoidon henkilöstön välillä. Tarkoitus on, että vanhemmat ja kasvattajat yhteistyössä voisivat tukea lapsen kasvua ja kehitystä. Kumppanuus perustuu molemminpuoliseen kunnioitukseen ja tasavertaisuuteen. (Karila 2006, 92.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteita valmistelevassa työryhmässä vuosina 2002–2003 ja kasvatuskumppanuus kannattelee lasta – kehittämishankkeessa vuosina 2003–2004 alettiin korostaa vanhempien ja varhaiskasvattajien välistä kasvatuksellista kumppanuutta. Suomessa linjattiin ensimmäisen kerran vuonna 2002 päivähoidon ja perheen välinen yhteistyö sekä perheen osallisuus kasvatuskumppanuudeksi. (Kekkonen 2012, 21,22.)

4.2 Kasvatuskumppanuuden määrittelyä ja kasvatuskumppanuutta ohjaavat periaatteet

Käsitteenä kasvatuskumppanuus on tuttu ainakin varhaiskasvatuksen ammattilaisille. Valtakunnallisissa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa vanhempien ja henkilöstön välinen kasvatusyhteistyö määritellään kasvatuskumppanuudeksi. Käytännössä se tarkoittaa sitä, että varhaiskasvatuksen henkilöstöllä on vastuu sisällyttää yhteistyö vanhempien kanssa luontevaksi osaksi lapsen kasvatusta. Vanhemmille järjestetään kasvatust keskusteluja koskien omaa lasta sekä tapaamisia muiden vanhempien kanssa. Tavoitteena on edistää vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välistä yhteistyötä sekä havaita lapsen kasvun ja kehityksen kohdalla mahdollinen tuen tarve ja yhdessä sopia vanhempien kanssa, miten lasta parhaiten autetaan. Lapsen tarpeet ovat keskeisiä kasva-

tuskumppanuudessa. Kumppanuusperusteinen yhteistyö on tietoista sitoutumista ja toimimista lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tueksi. Se on vanhempien ja kasvatushenkilökunnan välinen kasvatusyhteisö, kuten se määritellään valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa. Vanhemmat ovat lastensa ensisijaisia kasvattajia. (Kaskela & Kekkonen 2006, 17; Stakes 2005, 31–33.)

Kasvatuskumppanuudessa on kysymys sekä vanhempien ja henkilöstön asennoitumisesta yhteiseen kasvatustehtävään että sen käytännön järjestämisestä ja sopimisesta molemmille osapuolille sopivalla tavalla. Päiväkodin henkilöstöllä on ensisijainen vastuu sisällyttää perhekohtaisesti kasvatuskumppanuus luontevaksi osaksi lapsen varhaiskasvatusta. Kasvatuskumppanuuden yksi tavoite on myös edistää vanhempien keskinäisen yhteistyön muotoja ja vertaistoiminnan muotoja. (Stakes 2005, 32; Poikonen & Lehtipää 2009, 73.)

Kasvatuskumppanuusajattelu eroaa mukanaolon ja tukemisen näkökulmista. Vanhempien ja kasvattajien välistä yhteistyötä lapsen kasvun ja oppimisen parhaaksi perustellaan Unescon raportissa ”Working together” vuodelta 1986. Raportissa on määritelty kasvattajien vastuullisuutta vanhempien suuntaan. Raportissa painotetaan myös kumppaneiden välistä tasa-arvoa, mutta toisaalta myös ammatti-ihmisten vastuullisuutta vanhempien suuntaan. Alan asiantuntijoiden näkökulmasta vanhemmat ovat aktiivisia palveluiden käyttäjiä ja kuluttajia. Kumppanuusajattelu pohjautuu sille käsityksille, että vanhemmilla ja ammatti-ihmisillä on keskeistä tietoa lapsesta. Kasvatuskumppanuuden perustana ovat molemminpuolinen kunnioitus ja yhteiset tavoitteet lapsen kasvatuksessa. Toimivassa kasvatuskumppanuudessa yhdistyvät lapselle tärkeiden ja läheisten ihmisten tieto ja ymmärrys lapsesta. Siinä korostetaan vanhemmuutta lapsen ensisijaisena ihmissuhteena. Tätä suhdetta pyritään tukemaan antamalla vanhemmille tietoa lapsen eri kehitysvaiheista ja tarpeista. (Karila 2006, 92.)

Marjatta Kalliala kritisoi kasvatuskumppanuus-käsitettä kirjassaan ”Lapsuus hoidossa?”. Hänen mielestä kasvatuskumppanuudessa korostetaan tasavertaisuutta, joka kyseenalaistaa idean osapuolten keskinäisestä suhteesta. Vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilökunnan kasvatuskumppanuuteen perustuva tasavertaisuussopimus molempien osapuolten näkökulmasta on puhdas illuusio. Asiantuntijoilla on ollut vahva asema sosiaali- ja terveystalveissa ja sen vuoksi suhde vanhempiin on lähtökohtaisesti epäsymmetrinen. Varhaiskasvatuksen henkilökunnan vahvuus vanhempiin nähden pe-

rustuu heidän ammatilliseen tietämykseen kasvatuksesta. Kallialan mukaan tasavertaisuuden sijasta tulisikin tavoitella keskinäistä arvonantoa, luottamusta ja kunnioitusta. Kasvatuskumppanuus toimii huonosti silloin, kun sitä tarvittaisiin. Päivähoidon henkilökunnan on vaikeampi puuttua ongelmakohtiin kasvatuskumppanuuden nimissä kuin ammatillisesta asemasta käsin, esimerkiksi kun on kyse esimerkiksi lastensuojelusta. Lap sen etua on vaikea puolustaa, kun vanhemmilla on esimerkiksi päihdeongelma, ilman tunnetta ” kavereiden ” pettämisestä. Sen vuoksi Kallialan mukaan, kasvatuskumppanuus-käsitteestä pitäisi luopua ja palata vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön realistisine tavoitteineen. (Kalliala 2012, 92–95.)

Kasvatuskumppanuutta ohjaavat periaatteet:

Kuuleminen: Keskinäisessä vuoropuhelussa kuuleminen ja kuuntelu ovat hyvin tärkeitä asioita. Kuuleva suhde vaatii aitoa läsnäoloa, eläytyvää kuuntelemista ja keskittymistä toisen ajatuksiin ja puheeseen. Kuuleminen edellyttää rehellisyyttä, aitoa kiinnostusta, ja empaattisuutta. Kuulijan täytyy sietää erilaisia tunteita ja mielipiteitä. Saarnaaminen, luennoiminen, kritisoiminen, syytteleminen ja olettaminen kannattaa jättää vuoropuhelussa pois, koska silloin todennäköisesti kuuleminen ei onnistu. Vuoropuhelua voi avata pienillä kommenteilla kuten: ahaa, hmm, kerro lisää. Näin voi tehdä, vaikka asia olisi epämiellyttävä tai asiasta ollaan eri mieltä. Täytyy muistaa, että kuulluksi tuleminen on eheyttävä kokemus ja sen vuoksi kuuleminen on kasvatuskumppanuuden tärkeä periaate. Kuunteleminen ja kuuleminen ovat merkittäviä taitoja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa. Kuuleminen on suhteen luomisen taitoa toiseen ihmiseen, kun taas kuunteleminen on toisen ihmisen kunnioittamista, ymmärtämistä, eleitä ja kysymyksiä. Molempia taitoja tarvitaan kasvatuskumppanuudessa. Välitön ja miellyttävä ilmapiiri ovat tärkeitä kuuntelemisessa. Empaattisuus ja aito kiinnostus toista ihmistä kohtaan välittyy kuulemisessa. Aktiivinen kuuntelija huomaa sanattomat viestit, eleet ja ilmeet. Kuuntelu on myös intensiivistä ja osallistuvaa eläytymistä toisen viestinnälle. (Kaskela ym. 2006, 32; Salminen & Tynnen 2011, 36.) Opinnäytetyössäni haluan selvittää vanhempien ajatuksia siitä, miten he saavat tuotua mielipiteitään ja toiveitaan henkilökunnalle ja onko yhteiselle kuulemiselle riittävästi aikaa.

Kunnioitus: Toisen ihmisen kunnioitus on yksi tärkeimmistä periaatteista. Kunnioittava asenne on toista arvostavaa ja hyväksyvää suhtautumista, joka ilmenee ajatuksina ja tekoina. Avoin, myönteinen asenne saa ihmisen tuntemaan itsensä arvostetuksi. Mitätöi-

minen ja selän kääntäminen viestittää, että toisen sanomisella ei ole merkitystä. Asioiden salaaminen viestii myös kunnioituksen ja arvostuksen puutetta. Toiseen ei silloin luoteta, jos asioista ei voi keskustella avoimesti. Toisen kunnioitus synnyttää hyvän vuorovaikutuksen kumppaneiden välillä ja saa aikaan avoimuutta. Kunnioittavaan asenteeseen kuuluu toisen ihmisen hyväksyminen ja arvostaminen, joka ilmenee sanoina ja tekoina. Päivähoidossa erilaisuuden kohtaaminen ja hyväksyminen voi olla haasteellista. Perheiden aito kuuleminen auttaa henkilökuntaa paremmin ymmärtämään erilaisuutta. Myönteinen asenne vanhempiin ja lapseen on kaiken perusta. Kasvattajan tehtävä on nähdä ja kertoa lapsesta myönteisiä asioita vanhemmille, vaikka päällisin puolin näyttäisi siltä, että kerrottavana on vain huonoja asioita. (Kaskela ym. 2006, 34; Salminen & Tynnen 2011, 37.) Opinnäytetyössäni haluan haastattelun avulla selvittää vanhempien näkökulmaa tasavertaisuudesta ja keskinäisestä arvostuksesta heidän ja päivähoidon henkilökunnan välillä.

Luottamus: Luottamus kasvatuskumppanien välillä rakentuu esimerkiksi vanhempien mahdollisuudesta vaikuttaa lapsensa kasvatukseen liittyvissä asioissa. Luottamus rakentuu myös lapsen ja kasvattajan välisestä suhteesta. Kasvattajan hyvä suhde lapseen herättää luottamusta vanhemmissa. He kokevat, että lapsi on turvassa päivähoidossa, kun lapsen ja kasvattajan välinen suhde toimii hyvin. Kasvatuskumppanien välinen päivittäinen vuoropuhelu lisää luottamusta ja myös luo mahdollisuuden yhteiselle ymmärrykselle lapsesta. Luottamus syntyy vähitellen. Toiset vanhemmat tarvitsevat pitemmän ajan luottamukselliseen suhteeseen kasvattajaan. Kuuleminen ja kunnioitus ovat perusta luottamukselle. Siihen tarvitaan aikaa, vuoropuhelua ja yhteisiä kokemuksia. Luottamus kasvaa myös kasvatuskumppanuudesta ja osallisuudesta. Päivittäiset käytännöt luovat hyvän pohjan luottamukselle, esimerkiksi lapsen päivästä kertominen vanhemmille lisää luottamusta vanhempien ja henkilöstön välillä. Vanhemmat arvostavat myös hoitajien tunne- ja vuorovaikutustaitoja. (Kaskela ym. 2006, 36; Salminen & Tynnen 2011, 37–38.) Opinnäytetyöni yksi tavoite on kartoittaa vanhempien mielipiteitä luottamuksen syntymisestä heidän ja henkilöstön välillä.

Dialogi: Kasvatuskumppanuuden toteutumisessa tarvitaan neljättä periaatetta, dialogisuutta. Se on tasavertaista, aktiivista vuorovaikutusta kahden tai useamman keskustelijan välillä. Kasvatuskumppanuus kehittyy arkipäivän käytännöissä, keskusteluissa ja kuulumisien vaihtamisissa, kun lasta haetaan tai tuodaan päiväkotiin. Dialogi on avain kuulemiseen. Aito kuuleminen synnyttää vuoropuhelua osapuolten välillä. Dialogiseen

vuoropuheluun mahtuu erilaisia mielipiteitä, koska sitä kannattelee kunnioituksen ja kuulemisen kokemus. Suorapuheisuus ja rehellisyys kuuluvat aitoon dialogiin. Usein dialogisuus määritellään taitona toimia yhdessä, jossa kasvattajien ja vanhempien välillä on hyvä keskusteluilmapiiri. Dialogisen kasvatuskumppanuuden onnistuminen vaatii sen, että kasvattaja kykenee erottamaan oman elämäntarinansa vanhempien elämäntarinoista niin tiedollisella kuin tunteidenkin tasolla. (Järvinen & Laine & Hellman-Suominen 2009, 119; Kaskela ym. 2006, 38; Salminen & Tynninen 2011, 38–39.) Omassa työssäni haluan selvittää sisältyykö päivähoidon arkikäytäntöihin riittävästi aikaa vuorovaikutukseen vanhemman ja henkilöstön välillä.

4. 3 Kasvatuskumppanuuden rakentuminen

Kasvatuskumppanuus alkaa ensin tutustumisesta toinen toisiinsa kasvatuskumppaneina. Ensimmäinen tutustumiskäynti olisi hyvä tehdä lapsen kotona. Varhaiskasvatuksen puolelta käytävä tutustumiskäynti seuraa neuvolan käytäntöä kotikäynneissä. Aloitekeskustelussa perheelle annetaan puheenvuoro, jossa he saavat kertoa vapaasti odotuksistaan, toiveistaan ja peloistaan päivähoidon aloituksen suhteen. Keskustelu toteutetaan kasvatuskumppanuuden periaatteita noudattamalla. Lapsen kotona päiväkodin työntekijällä on hyvä tilaisuus tutustua perheeseen ja luoda kuuleva ja luottamuksellinen suhde koko perheeseen. Kun lapsi aloittaa päivähoidon, hän käy vanhemman kanssa tutustumisjakson, jonka sisältö ja pituus sovitaan aloituskeskustelun aikana. Sopeutuminen päivähoidon tapahtuu helpommin, kun siirtyminen kotoa päivähoidon tapahtuu asteittain ja vaiheittain. Lapsen elämässä tapahtuu muutos, kun hän tulee päiväkotiin. Lapsi joutuu olemaan erossa vanhemmistaan. Vanhemmat ja lapsi tarvitsevat työntekijältä erokokemuksen kuulevaa ja myötätuntoista suhtautumista. Työntekijän tehtävänä on auttaa lasta kestämään eroa vanhemmistaan ja auttaa lasta luomaan suhteita muihin aikuisiin sekä liittymään osaksi lapsiryhmää. (Kaskela & Kekkonen 2006, 41–43.)

Vuoropuhelua syntyy työntekijän, vanhemman ja lapsen välillä arkisten keskustelujen ja tapahtumien kautta. Tätä vuoropuhelua tapahtuu vanhempien ja päiväkodin henkilöstön välillä vanhempien tuodessa tai hakiessa lasta päivähoidosta. Nämä kohtaamiset mahdollistavat keskustelun lapsen asioista niin tavallisista kuin pulmallisistakin asioista. Vuoropuhelu ei saa olla aina ongelmakeskeistä, sillä se aiheuttaa vanhemmissa varautuneisuutta eikä edesauta luottamuksen rakentumista. Vanhemmille on tärkeää keskustella

aivan tavallisista asioista kuten siitä, mitä lapselle on tapahtunut päivähoiton aikana. Työntekijästä päivän tapahtumat saattavat tuntua tavanomaisilta, mutta vanhemmalle ne ovat tärkeitä asioita. Kasvattajan myönteinen ja avoin suhtautuminen auttaa vanhempia ja lasta tuomaan esille erilaisia tunnetiloja ja antaa tilaa keskustelulle. On muistettava, että kumppaneiden luottamuksellinen ja syvenevä vuoropuhelu koituu aina lapsen parhaaksi. Kasvatuskeskustelut päivähoidossa ovat keskeisiä kasvatuskumppanuuden areenoita. Lapselle tehdään hoidon alkaessa oma varhaiskasvatussuunnitelma, jota arvioidaan säännöllisesti. Nämä varhaiskasvatuskeskustelut ovat hyvä jatkumo aloituskeskustelulle. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmassa vanhemmat ja päiväkodin henkilöstö luovat lapsesta yhteistä todellisuutta. Päivähoidon henkilöstön on hyvä muistaa, että vanhemmat ovat lapsensa ensisijaisia kasvattajia. Päiväkodin työntekijöille lisää haastetta tuovat tilanteet, joissa lapsi tarvitsee erityistä tukea. Työntekijöiden ja vanhempien välinen luottamus on silloin tärkeää, jotta perhe saa varmuuden tuen saannista. (Kanninen & Sigfrids 2012, 133–134; Kaskela & Kronqvist 2007, 22–23; Kaskela & Kekkonen 2006, 45–47; Järvinen ym. 2009, 123.)

4.4 Kasvatuskumppanuuden kehittäminen

Päiväkodin päivittäiset arjen tapahtumat ja kohtaamiset vanhempien ja päivähoiton henkilöstön välillä muodostavat perustan kasvatuskumppanuuden kehittymiselle. Vanhemmille on usein tärkeää vaihtaa kuulumisia henkilöstön kanssa lasta haettaessa tai tuottaessa. Vuorovaikutustaidot ovat näin ollen tärkeitä taitoja niin vanhemmille kuin päiväkodin henkilökunnalle.

Kirsti Karilan mukaan vanhemmat kokevat kasvatuskumppanikseen lapsiryhmän koko henkilöstön. Vanhemmat haluavat toimivan vuorovaikutuksen koko tiimin kanssa. Huolimatta siitä, että jonkun työntekijän kanssa yhteistyö ei suju parhaalla mahdollisella tavalla. Päivittäisissä lähtö- ja tulokeskusteluissa Karila näkee eroavaisuuksia pienten ja isompien lasten kohdalla. Alle kolmevuotiaiden kohdalla näyttää kuulumisien vaihto vakiintuneemmalta käytännöltä, kuin isompien lasten kohdalla. Lapset kasvaessaan tulevat omatoimisemmiksi ja liikkuvimmiksi. Päiväkotiin tullessa he saattavat heti juosta kaverien luokse, jolloin vanhempi lähtee pois ja kuulumisien vaihto henkilökunnan kanssa jää pois. Keskustelut vanhempien ja henkilöstön välillä saattavat muuttua vain keskusteluihin pulmatilanteissa, jolloin vuorovaikutus ja yhteistyö saavat negatiivisen

sävyin. Päiväkodin kasvatuskumppanuuskulttuuria muovaavat sekä päiväkodin käytännöt että vanhempien omat lähtö- ja tulotilanteisiin rakentamat käytännöt. Vanhemmat muodostavat käytäntöjä, jolloin isä esimerkiksi tuo lapsen aamulla ja äiti hakee illalla. Vanhempien työt tai eri syistä johtuvat kiireet vaikuttavat käytäntöjen syntyyn. Voi syntyä tilanne, että vanhemmat ja henkilökunta eivät kohtaa usein tai kohtaamisia on harvoin. Toimiva kasvatuskumppanuus edellyttää toimivaa kumppanuuskulttuuria, johon sisältyvät varhaiskasvatussuunnitelma ja siihen liittyvät keskustelut. Karilan mukaan kasvatuskumppanuuden kehittyminen jää vain alussa tapahtuneeseen tutustumiseen. Ainoastaan kahdessa kymmenestä kumppanuussuhteesta kumppanuus syvenee todelliseen yhteistyöhön ja jaettuun kasvatustehtävään. (Karila 2006, 101–104.)

Palettitutkimuksessa (2006–2010) selvitettiin vanhempien tyytyväisyyttä yhteistyöhön ja kasvatuskumppanuuteen. Tutkimus on Suomen Akatemian rahoittama tutkimus, joka toteutettiin Jyväskylän yliopiston perhetutkimuskeskuksen ja kasvatustieteiden laitoksen yhteistyönä. Tutkimustulokset osoittivat vanhempien olevan melko tyytyväisiä lapsensa päivähoitoon ja yhteistyöhön henkilöstön kanssa. Tutkimukseen osallistuneet vanhemmat sekä isät että äidit olivat vastauksissaan melko lailla samaa mieltä lapsensa hoidosta ja kasvatuksesta sekä yhteistyöstä henkilöstön kanssa. Joitakin eroja kuitenkin löytyi vanhempien välillä. Isät esimerkiksi kokivat saavansa vähemmän arvostusta vanhempaan kuin äidit. Äidit taas olivat tyytymättömämpiä kuin isät ammattilaisten tukeen vanhempien keskinäisen verkoston kehittämiseksi. Tämä tutkimus osoitti myös, että arjen käytännöistä päivittäinen keskustelu henkilöstön kanssa sai eniten kiitosta. (Poikonen & Lehtipää 2009, 23, 75–76.)

Aila Tiilikan tutkimus: ”Äitien arviointeja ja kasvatuskäsityksiä hyvästä päiväkotikasvatuksesta”, osoitti myös että vanhemmat haluavat enemmän vertaisryhmätoimintaa. Tutkimuksesta kävi ilmi, että vanhemmat olivat tyytyväisiä lastensa päivähoitoon, mutta samalla he ovat tietoisia arviointi- ja kontrollioikeudestaan. Vanhemmat kokivat saavansa hyvin tukea päivähoidon henkilöstöltä normaaleissa tilanteissa, puutteita kohdatiin enemmänkin kriisitilanteissa. Tämän tutkimuksen mukaan vanhemmat halusivat osallistua enemmän ja pitkäjänteisemmin lapsensa hoidon suunnitteluun ja arviointiin. (Tiilikka 2005, 186–187.)

5 OMAHOITAJUUS

5.1 Omahoitajuus työmenetelmänä

Omahoitajuus on työmenetelmä, joka on saanut alkunsa Yhdysvalloissa Clevelandissa. Lapsipsykoanalytikit Erna ja Robert Furman pitivät terapeutista lastentarhaa. Paris-kunta johti 1950-luvulta lähtien moniammatillista ja poikkitieteellistä koulutusta, tutkimusta ja käytännön yhteistyötä lapsipsykiatrian, lapsipsykoterapian ja varhaiskasvatuksen välillä. He vierailivat Suomessa luennoimassa lapsen todellisuutta huomioivasta lähestymistavasta. Suomessa omahoitajuus alkoi noin kaksikymmentä vuotta sitten 1990-luvulla Espoossa, Soukankujan päiväkodissa ”Auta lasta kasvamaan” - hanke psykologi Tarja Lundin johdolla. Hän oli tutustunut Furmanien työhön Clevelandissa ja kehitti Suomessa hankkeen. Lundin tarkoitus oli kehittää päivähoitokäytäntöjä paremmiksi ja lapsen kehitystarpeita vastaaviksi. Omahoitajuus on laajentunut suomalaisissa päiväkodeissa sen tuomien myönteisten muutosten vuoksi. (Salminen & Tynnen 2011, 11.)

Myöhemmin vastaavanlainen hanke toteutettiin Kuopiossa 2001–2003 lastenpsykiatri Anna Tuuliharjun johdolla. Hänen johtamansa hanke kohdistui ensisijaisesti alle kolme vuotiaiden päiväkotiryhmiin. ”Auta lasta kasvamaan” - hankkeen pyrkimyksenä oli turvata lapsen terve kehitys ja ehkäistä psyykkisten häiriöiden, epäsosiaalisuuden ja oppimis- ja kehitysvaikeuksien syntyminen. Tuuliharjun hankkeen keskeinen teema oli vanhemman ja lapsen kiintymyssuhteen merkityksen nostaminen lapsen terveen kehityksen edellytykseksi sekä niiden vaaliminen päivähoidossa. Samantyyppinen hanke tehtiin Helsingin yliopiston psykologian laitoksella, ”Kenguru-projekti. Projektin johtajana toimi Liisa Keltikangas-Järvinen. Projektissa oli mukana kuusi helsinkiläistä päiväkotia, joissa perinteinen työskentelytapa muutettiin omahoitaja -työmenetelmäksi. Projektia jatkoi filosofian tohtori Marjatta Kalliala. Hän on tehnyt tutkimusta näiden kuuden päiväkodin ja viiden verrokkipäiväkodin osalta. Tutkimuksen yksi tavoite oli selvittää lapsen ja aikuisen välistä kiintymyssuhdetta; millainen vaikutus sillä on lapseen ja vanhempiin, kun kiintymyssuhdetta lapsen ja vanhemman välillä tuetaan omahoitajuuden avulla? (Salminen & Tynnen 2011, 12.)

Omahoitajuus päiväkodin työmenetelmänä tarkoittaa sitä, että lapselle on päivähoidossa nimetty hoitaja eli omahoitaja. Omahoitaja sitoutuu kantamaan vastuun lapsesta päivä-

hoidossa oman työaikansa puitteissa. Omahoitaja on lapsen läheinen ja turvallinen aikuinen. Omahoitajuus työmenetelmänä tekeekin päivähoidosta inhimillisemmän lapselle, perheelle sekä päivähoidon ammattilaisille. Omahoitajuus on tarkoitettu antamaan tukea alle kolme vuotiaan lapsen sosiaaliseen kehitykseen ja vuorovaikutukseen sekä ympäristöön sopeutumiseen. (Salminen & Tynnen 2011, 12; Kaskela & Kekkonen 2006, 44.)

Omahoitaja on rinnalla kulkija, joka kantaa lapsesta vastuun oman työvuoronsa aikana. Hän huolehtii mahdollisuuksiensa mukaan lapsen perushoitotilanteista kuten ruokailu, pukeminen, ulkoilu ja nukkumistilanteet. Lapsen intymiteettisuoja kunnioitetaan tällä tavalla. Nämä perushoitotilanteet tulisi olla rauhallisia ja säännöllisiä. Omahoitajan tulisi huolehtia lapsen kaikista perushoitotilanteista, koska näin lapsi kokisi olonsa turvallisiksi, kun sama hoitaja on läsnä hänen kanssaan. Omahoitaja huolehtii yhteydenpidosta vanhempiin ja käy myös läpi varhaiskasvatuskeskustelut. Näin ollen keskustelut vanhempien kanssa voisi tehdä myös lastenhoitaja. Omahoitaja mahdollistaa sen, että vanhempi saa kuulla lapsesta muutakin kuin perushoidon. Lapsen tunteminen auttaa hoitajaa ymmärtämään lasta enemmän. Omahoitaja voi havainnoida lasta eleiden ja ilmeiden kautta ja näin sanoittaa lapsen päivää. (Salminen & Tynnen 2011, 44; Kanninen & Sigfrids 2012, 115–123.)

Omahoitajan keskeinen tehtävä on kannatella lasta päivähoidon aikana turvallisella tavalla. Hänen tehtävä on olla aloitteellinen lapseen ja vanhempiin tutustumisessa ja luoda hyvä kumppanuussuhde. Avoin, refleктоiva suhde vanhempiin ylläpitää vanhempien tietoisuutta lapsensa kehityksestä, iloista ja suruista. Omahoitaja välittää tietoa lapsesta tiimille, koska lapsen hoidosta vastaaminen kuuluu koko henkilöstölle. Omahoitaja toimii lapsen kanssa ns. lähikehityksen vyöhykkeellä. Venäläisen psykologin Vygotskin kehittämä lähikehityksen vyöhyke tarkoittaa niitä taitoja, joita lapsi ei vielä osaa, mutta joihin hän kykenee autettuna. (Kanninen & Sigfrids 2012, 105–106.) Omahoitajan tuntemus lapsesta on eduksi lapsen kehitykselle juuri lähikehityksen vyöhykkeellä. Havainnoissaan lasta hän helposti näkee kehitysvaiheen ja voi lisätä tehtävien vaatimustasoa vähitellen. Tämä antaa omahoitajan tehtäviin lisää syvyyttä ja mielenkiintoa. Lapsen päivähoito ei tarvitse näin olla pelkästään perusasioiden hoitamista, etenkin alle kolmevuotiaiden ryhmässä. Lapsen yksilöllistä kehitystä se myös edistää, kun on henkilö havainnoimassa ja tukemassa kehitystä.

5.2 Omahoitaja vastaanottaa perheen

Kun päiväkotiin on tulossa uusi lapsi, hänelle valitaan omahoitaja. Omahoitaja ottaa yhteyden vanhempiin ja sopii tapaamisen ajankohdan. Se on hyvä tehdä ennen hoidon aloittamista lapsen kotona, koska se on luontevin paikka lapselle. Kotikäynnin tarkoitus on että kuunnellaan perhettä ja annetaan heille puhumisen mahdollisuus. Tapaaminen voidaan tehdä myös päiväkodissa, jos perhe niin toivoo. Aloitekeskustelun tarkoituksena on selvittää perheiden toivomuksia päivähoidon suhteen ja keskustella lapsen päivähoidon aloituksesta. Tavallisesti omahoitaja on mukana lasta koskevista keskusteluissa. (Salminen & Tynnen 2011, 41.)

Päiväkodissa, josta teen opinnäytetyöhöni liittyvän ryhmähaastattelun, käytäntönä on ollut, että vanhemmat tekevät ilmoituksen puhelimen tai netin kautta, jonka jälkeen johtaja on ollut yhteydessä vanhempiin. Tämän jälkeen vanhemmat ovat tulleet tutustumaan päiväkotiin lapsensa kanssa. Perhettä on ollut vastaanottamassa useimmiten ryhmän lastentarhanopettaja, mutta joskus myös lastenhoitaja. Kun lapsi on päiväkodissa, hänelle tehdään varhaiskasvatussuunnitelma yhdessä vanhempien kanssa. Jos omahoitaja on lasten- tai lähihoitaja niin keskusteluissa on myös lastentarhanopettaja mukana.

Ensimmäiset tapaamiset ovat tärkeitä ja luovat pohjan vanhemman ja päivähoidon yhteistyölle. Hoitajan asenne ja innostus yhteistyöhön välittyy heti vanhemmille. Päivähoidon työntekijä sitoutuu tietoisesti työskentelemään niin, että vanhempien näkemykset ja mielipiteet tulevat kuulluksi vanhempia arvostavalla tavalla. Lapset saavat näin myös kokemuksen siitä, että heidän vanhempiaan arvostetaan päiväkodissa. Lähtökohtana on, että vanhemmat vastaavat lapsesta kotona ja varhaiskasvattajat päivähoidossa. Lapsen elämäntilanne muuttuu, kun hän aloittaa päivähoidon. Sen vuoksi on tärkeää, että lapsen siirtyminen päiväkotiin tapahtuu vaiheittain. Ensitapaaminen olisikin hyvä tapahtua kotona, joka ei ole vielä käytäntönä päiväkodeissa. Aloitekeskustelussa voisi sopia tutustumisjakson ajankohdasta ja pituudesta. Tutustumiskäyntejä voisi olla useampia. (Kaskela & Kekkonen 2006, 20–21.)

5.3 Miten voimme tukea päiväkodin pienimpiä?

Lapselle voi päiväkotiin tulo aiheuttaa monenlaisia pelkoja; lapsiryhmät, erilainen ympäristö, melu, ym. Lapsi on suojaton ja avuton kaiken tämän uuden kohtaamisessa ja omaksumisessa. Erikoisesti pienten lasten kehittyminen riippuu paljon kiinteästä ja toimivasta suhteesta vanhempaan. Lapsen keinot säilyttää vanhempi mielessään koko hoitopäivän ajan on rajallinen ilman hoitajan apua. Toimiva ja kiinteä hoivasuhde on edellytys sille, että vanhempi kykenee auttamaan ja tukemaan lastaan lapsen kehitysaskeleiden ottamiselle. Vanhemmat taas tarvitsevat tukea hoivasuhteen säilyttämiseen ja kehittämiseen. Tätä tukea he saavat päiväkodin henkilökunnalta, joka on mahdollista vain hyvän yhteistyön kautta. Lapsen ikävöimistä voi lievittää esimerkiksi lohduttamalla ja sanoittamalla erilaisia tunteita, myös tutut lelut luovat turvallisuuden tunnetta. (Kaskela & Kekkonen 2006, 43; Lund & Latvala & Peltola–Helin & Raitio & Tuominen 2003, 243–244.)

Soukankujan päiväkodissa, jossa tehtiin ”Auta lasta kasvamaan”-hanke; lapset jaettiin ensin pienryhmiin. Alle kolmevuotiaiden ryhmässä oli neljä lasta ja ryhmän omahoitaja. Omahoitajan oli tarkoitus olla omien lastensa kanssa mahdollisimman paljon. Hän huolehti yhteydenpidosta vanhempiin ja auttoi lasta selviytymään perusasioista, kuten ruokailu, kuivaksi oppiminen, ym. Aluksi omahoitajakäytäntö oli tuntunut hankalalta, mutta vähitellen, kun suhde omahoitajan ja lapsen välillä kiinteytyi alkoivat myös lapsen yksilölliset piirteet hahmottua. Omahoitajakäytäntö toi hoitajan ja lapsen lähemmäksi toisiaan ja näin hoitaja oppi paremmin huomaamaan lapsen erilaiset tarpeet. Tämä myös auttoi hoitajaa paremmin vastaamaan lapsen tarpeisiin. Omahoitajaa Soukankujan päiväkodissa käytettiin neljän alle kolmevuotiaan ryhmän hoitajana. (Lund, ym. 2003, 244.) Omahoitajamallia voi käyttää niin, että yhdellä hoitajalla on 1–2 omaa lasta niin kuin se on kokeiluna tutkittavassa päiväkodissa. Siellä omahoitajakokeilu aloitettiin alle kolmevuotiaiden ryhmässä syyskuussa 2013.

5.4 Omahoitajuus kasvatuskumppanuudessa

Kasvatuskumppanuuden tarkoitus on luoda suhteita perheeseen. Omahoitaja on tuttu ja turvallinen henkilö perheen ja päiväkodin muun henkilöstön välillä. Vanhempien on luontevaa puhua yhden tutun hoitajan kanssa asioistaan ja sitä kautta vahvistaa suhteitaan koko henkilökunnan kanssa. Vanhemmille on selkeämpi lapsen päivähoito, kun heillä on tieto siitä, että ainakin yksi hoitaja on perillä lapsen asioista. Asiat, joista perhe haluaa keskustella, kysyä tai tiedottaa henkilökunnalle välittyy jouhevasti omahoitajan kautta. Omahoitajalla on vastuu siitä, että asiat tulee informoitua. Työntekijän hyvinvointi paranee omahoitajuuden myötä, kun työnkuva selkeytyy. Hän tuntee perheet ja oman ryhmänsä lapset paremmin. Lapset oppivat myös luottamaan omahoitajaan ja tuntevat olonsa turvallisiksi. Omahoitaja on hyvä ”linkki” moniammatillisessa kasvatuskumppanuudessa. Oppilashuoltoryhmiä on useissa kouluissa ja oppilashuoltotyöhön kuuluvat lapset alle kolmevuotiaista peruskoulun viidesluokkalaisiin. Oppilashuollon avulla lapsen hoivaan, hoitoon ja kasvatukseen tulee jatkumo päivähoidosta kouluun. (Salminen & Tynninen 2011, 56.)

Ensitapaaminen vanhempien kanssa on tärkeää kasvatuskumppanuuden luomiselle. Omahoitaja on avainasemassa hyvien suhteiden luomisessa. Omahoitaja voi tuoda esille ammatillisuuttaan ja näin herättää vanhemmista luottamusta siitä, että heidän lapsensa on turvallisissa käsissä. Vanhempien tietoisuus lapsensa turvallisesta hoidosta mahdollistaa hyvän yhteistyön. Omahoitaja tehtävänä on kertoa, miten lapsen kanssa on edistytty ja mitä on tehty eri tavoitteiden saavuttamiseksi. Samoin vanhemmat antavat palautetta siitä, miten kotona toimittu. Omahoitaja pitää yllä vuoropuhelua vanhempien kanssa. (Kanninen & Sigfrids 2012, 136, 237.)

6 TUTKIMUKSEN TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tekemäni haastattelun tarkoitus oli saada vastauksia tutkimuskysymyksiini. Tutkimuskysymykset koskevat kasvatuskumppanuuden toteutumista päivähoidossa ja omahoitajuutta kasvatuskumppanuuden toteutumisen tukena. Tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

1. Miten kasvatuskumppanuus toteutuu vanhempien mielestä päiväkodin arjessa?
2. Miten vanhemmat ajattelevat omahoitajuuden tukevan kasvatuskumppanuutta?
3. Miten vanhemmat haluavat kehittää kasvatuskumppanuutta?

6.1 Kasvatuskumppanuuden toteutuminen päiväkodin arjessa

Kasvatuskumppanuus rakentuu päivittäisistä kohtaamisista ja kuulumisten vaihtamisista lasta tuotaessa ja hakiessa päiväkodista (Kaskela & Kekkonen 2006, 44). Samanlaista palautetta sain haastattelun vastauksien perusteella. Kaikki haastateltavat olivat samaa mieltä siitä, että kasvatuskumppanuus toteutuu päiväkodin arjessa henkilöstön ja perheiden välisen yhteistyön kautta. Yhteistyön muotoina nähtiin sekä varhaiskasvatuskeskustelut ja arjessa käydyt kuulumisten vaihdot että päiväkodin juhlat ja yhteiset tapaamiset muiden perheiden kanssa. Yleensä yhteistyö koettiin toimivan hyvin ja sitä pidettiin myös tärkeänä. Tiedon saanti lapsen hoitopäivästä koettiin tärkeäksi. Vanhempien ja päivähoidon rakentamat käytännöt lapsen tulo- ja hakutilanteissa vaikuttavat kasvatuskumppanuuden syntymiseen ja niihin tulisi kiinnittää enemmän huomiota myös Kirsti Karilan mukaan. Toimiva kumppanuussuhde vanhempien ja päivähoidon henkilöstön kanssa edellyttävät toimivaa kumppanuuskulttuuria, jonka mahdollistavat hyvät työkäytännöt. Näihin työkäytäntöihin kuuluvat sekä arkiset kuulumisien vaihdot vanhempien kanssa että vasukeskustelut. (Karila 2006, 104.)

Haastattelussa kävi ilmi, että tietojen saanti lapsen hoitopäivästä on vaihtelevaa, riippuen esimerkiksi siitä kumpi vanhemmista hakee lapsen päivähoidosta. Yksi vanhemmista toi esille, että isän hakiessa lasta, tieto ei välttämättä kulje. Yleensä vanhemmat kokivat lapsen hakemisen päiväkodista mukavana tapahtumana, sillä joka kerta lapsesta

sanotaan jotakin. Sähköpostin käyttö koettiin myös tukevan yhteistyötä henkilöstön ja perheiden välillä. Sähköpostin käyttö koettiin kaikkien haastateltavien kohdalla hyväksi viestimiskeinoksi. Yksi vanhemmista toi esille sen, että lapsella saattaa olla kaksi kotia, joten tiedottaminen kulkee silloin paremmin sähköpostin kautta. Toki kaikki muutkin viestimiskeinot, kuten viestilappuset, vihkot ja yhteiset infotilaisuudet koettiin hyväksi.

Viestiminen sähköpostin, ym. tapojen kohdalla koettiin hyväksi menetelmiksi, mutta kaivattiin myös parannusta tässä asiassa. Viestilappuset lokerolla saattavat joutua hukkaan, sähköpostit hukkuvat muun postin joukkoon ja roskapostia tulee paljon. Vanhemmat kauttaaltaan toivoivat tiedottamiseen vielä tehokkaampaa menetelmää esimerkiksi samanlaista peda.net-verkkoa, kuin koulussa. Vanhempien mukaan asiasta on ollut puhetta johtajan kanssa, mutta toistaiseksi asia ei ole edennyt. Yksi vanhemmista totesikin näin:

”Kyllä päiväkotiki kuuluu peda.nettiin. Mutta päiväkodin sivuilla ei ole omille ryhmille omaa veräjää, ja tähän en syytä tiedä että miksei. Itselläni olisi helppoa jos päiväkodissa olisi jokaiselle ryhmälle linkki johon tulisi aina viikon lukujärjestys ja kaikki erikseen mainittavat tapahtumat, esimerkiksi eskareiden uintivuorot yms. Toivottavasti päiväkotiki voisi kehittää tätä”.

”Sinne voisi ilmoitukset tulla samalla lailla kuin tähän asti sähköpostilla tulee ilmoitukset esimerkiksi seuraavan viikon suunnitelmat. Toki niistä voi vanhempainillassa jutella mitä muut vanhemmat on mieltä”.

Peda.net -kouluverkko on verkkotyöväline, joka tarjoaa jäsenilleen koulutus-, tuki-, kehittämisen- ja tutkimuspalveluita. Kouluverkon tavoite on tieto- ja viestintäteknikan taroituksenmukainen käyttö opiskelussa ja opetuksessa. Peda.netin vahvuuksia ovat monipuolinen ja helppokäyttöinen työvälinevalikoima, laadukas koulutus, yliopistollisuus sekä aito kehittämis yhteistyö käyttäjien kanssa. Verkkotyövälineitä ovat esimerkiksi Veräjä, Oppimappi, Verkkolehti ja OPSpro. Näitä käytetään päivittäin opetustyössä. Veräjä on materiaalin kokoamis- ja jakelualusta, jonka avulla ylläpitäjä voi ylläpitää linkkilistojä, siirtää tiedostoja opiskelijoiden käyttöön, saada palautuksia opiskelijoilta, avata verkkokeskusteluja sekä tiedottaa ja muistuttaa eri asioista. Veräjän ylläpitäjä koulussa on opettaja ja oppilas on käyttäjä. (Peda.net 2004.)

Unescon raportissa ”Working together” vuodelta 1986 painotetaan kumppaneiden välis-
tä tasa-arvoa, mutta toisaalta myös ammatti-ihmisten vastuullisuutta vanhempien suun-
taan (Karila 2006, 92). Jokainen haastatteluun osallistunut vanhempi tunsi olevansa ta-
sa-arvoinen henkilökunnan kanssa. Tasa-arvoisuus näkyi heidän mielestä siinä, että he
itse pääsevät vaikuttamaan asioihin ja siitä syntyy tasa-arvoinen tunne. Vanhemmilla on
mahdollisuus osallistua lasta koskeviin vasukeskusteluihin. Kaksi vanhempaa toi esille,
että osalla lapsista on kaksi kotia. Vanhemmat olivat kokeneet hyvänä asiana sen, että
isää ja äitiä kohdellaan tasa-arvoisina vanhempina. Haastateltavilla ei ollut muodostunut
sellaista kuvaa, että henkilöstö on korkeammalla. Tasavertaisuus koettiin myös niin, että
henkilökunnankin taholta uskaljetaan sanoa vanhemmalle lapsen päivän tapahtumista.
Haastateltavat eivät yhtyneet Marjatta Kallialan ajatuksiin siitä, että tasa-arvo kumppa-
neiden välillä on puhdas illuusio (Kalliala 2012, 92–95).

Haastateltava totesi: ” *joskus ehkä vähän varovaisesti kerrotaan, jos lapselle on sattu-
nut jotakin esimerkiksi mustelma jossakin*”.

Kasvatuskumppanuuden nähtiin toteutuvan myös siinä, että molemmat kasvatuskump-
panit ovat sitoutuneet kasvatustyöhön. Sitoutuneisuus lapsen hoidosta näkyy siinä, että
aina joku tietää, mitä lapsen hoitopäivän aikana on tapahtunut. Yksi vanhemmista toi
esille, että molemmat osapuolet ovat osallistuneet esimerkiksi lapsen perusasioiden
opetteluun: potalla istuminen, ruokailutilanteet, nukkuminen, ym. Aina joku hoitajista
tietää ja osaa kertoa päivän tapahtumista. Haastatteluun osallistunut isä kertoi kuinka
nuoremman kohdalla perusasioissa harjoittelu oli tuottanut tulosta. Toisaalta vanhem-
milta riitti ymmärrystä, jos joka päivä ei käydä läpi lapsen oppimista, kun lapsia on pal-
jon päivähoidossa. Sitoutuneisuus näkyy myös yhteisissä vasukeskusteluissa, joita pide-
tään puolen vuoden välein. Keskusteluissa sovitaan yhteisistä tavoitteista ja käydään
läpi, miten tavoitteet ovat toteutuneet ja onko lapsen kohdalla mahdollisia haasteita.
Vanhemmat ovat huomanneet myönteisesti lapsensa kohdalla perushoidon opetukset.

Haastattelussa tuli esille, että päiväkodissa on samanlaista sitoutumista, mitä esimerkik-
si Kirsti Kalliala ja Marjatta Kekkonen tuovat esille tutkimuksissaan. Kallialan mukaan
sitoutunut aikuinen päivähoidossa rikastuttaa lapsen toimintaa tuomalla lapselle uutta
tietoa tai ohjaamalla uuden taidon opettelussa (Kalliala 2008, 68). Näitä uusia taitoja
ovat esimerkiksi potalla istuminen tai käsien pesu, joita päiväkodissa harjoitellaan.
Kumppanuus perustuu vanhempien ja kasvattajien molemminpuoliseen sitoutumiseen,

jossa kumppanit yhteisymmärryksessä vastaavat lapsen varhaiskasvatuksesta, sen suunnittelusta ja arvioinnista (Kekkonen 2012, 58).

Vastauksista kävi ilmi sellaisia asioita, että osalla vanhemmista ei ole yhteistä muiden perheiden kanssa. Vanhemmat ovat muuttaneet toiselta paikkakunnalta ja tuttavaperheitä ei ole entuudestaan. Osa vanhemmista taas on syntyjään paikkakuntalaisia ja ystäväperheen lapsia on myös päivähoidossa. Jokainen haastatteluun osallistunut oli tyytyväisiä siihen, että päiväkodissa on järjestetty yhteistä toimintaa; syksyllä oli pihatapahtuma ja loppuvuodesta nenäpäivä. Joskus on istuttu kahvikupposen kanssa saman pöydän ääressä päiväkodissa. Vanhempien vastauksista tuli esille, että paikkakunta on kasvava kunta ja lapsiperheitä on paljon. Vanhempien mielestä olisi mukava tutustua perheisiin ja saada lapsille leikkikavereita. Monilla perheillä ei ole paikkakunnalla sukulaisia eikä isovanhempia, joten tapaamisten kautta voisi löytyä ystäväperheitä. Ehdotettiin jopa yhteistä tapaamista kerran kuukaudessa. Nämä yhteiset tapaamiset koettiin myös tukevan kasvatuskumppanuutta päiväkodissa. Vastausten perusteella vanhemmat antoivat ymmärtää, että yhteisten tapaamisten kautta löytyy niitä ystäväperheitä ja samalla saa vertaistukea lasten kasvatukseen. Aila Tiilikka havaitsi samantyyppisen yhteisen toiminnan tarvetta muiden perheiden kanssa omassa tutkimuksessaan. (Tiilikka 2005, 186–187.)

Luottamuksen syntymiseen tarvitaan yhteisiä kohtaamisia ja vuoropuhelua. Usein luottamus vanhempien mielessä syntyy työntekijän ja lapsen välisestä suhteesta (Kaskela & Kekkonen 2006, 36.) Vastausten perusteella kasvatuskumppanuuden toteutumiseen päiväkodissa, vaikutti myös luottamuksen syntyminen päivähoidon henkilökunnan ja perheen välillä. Luottamuksen syntymiseen taas vaikutti henkilöstön avoin ja rehellinen vuorovaikutus perheiden kanssa. Tähän vaikuttavat henkilökunnan ja vanhempien välinen vuorovaikutus ja se, miten henkilökunta vastaanottaa perheen. Vanhemmat kertoivat näin:

”Mielestäni luottamus syntyy päivittäisistä asioista esim. Miten otetaan päiväkodilla vastaan sinne mennessä ja huomaa lapsista että he tykkäävät sinne mennä. Asioista puhumalla suoraan. Kertomalla lasten päivästä silloin tietää että ollaan kartalla”.

”Ilman muuta luottamuksen syntymiseen vaikuttaa henkilökunnan vuorovaikutukset. Mutta myös vanhempien omat vuorovaikutustaidot, itse olen niin reipas ihminen että minulla ei ole juuri ollut ongelmia asioida esimerkiksi uusien hoitajien kanssa. Ja jos

hoitaja on itsekin reipas ja puhelias niin kyllä häneen on helpompi tutustua ja luottamus syntyy helpommin ja nopeammin. Ja ehkä seki että jos oma lapsi tykkää jostain hoitajasta enemmän niin mielestäni häneen on helpompi luoda luottamus kuin muihin hoitajiin, koska hänellä on jo hyvä suhde lapseen”.

”...varmaan hoitajan asenne ja luonne vaikuttaa siihen miten luottamus syntyy. meillä se on tainnu mennä niin että kun lapset tykkää niin vanhemmat tykkää. sitä kautta sitten luottamus tullut”.

Kuuleminen on suhde toiseen ihmiseen, jossa kuunnellaan toisen ihmisen asiaa, ajatuksia ja puhetta. Kuuleva ihminen on läsnä toisen rinnalla. Avoimuus ja myönteisyys antavat ihmiselle tunteen, että häntä arvostetaan ja kunnioitetaan. (Kekkonen & Kaskela 2006, 34–35.) Vastausten perusteella voi päätellä, että päiväkodissa on kunnioittava ja kuuleva ilmapiiri. Vanhemmat kauttaaltaan toivat esille, että hoitajille on helppo puhua asioista ja aina syntyy jonkinlaista keskustelua, kun lasta hakee hoidosta tai tuo hoitoon. Vastauksista nousi esille, että aina joku hoitaja tiesi sanoa jotakin lapsen hoitopäivästä. Päiväkodin ilmapiiristä oli myös vastausten perusteella aistittavissa myönteisyyttä ja empaattisuutta. Mielestäni tämä osoittaa, että perheeseen suhtaudutaan myönteisesti, joka jo sinällään avaa kuulemisen ja luottamuksen ilmapiiriä. Eräs haastateltavista toteikin, että lapsen saattaminen päiväkotiin on ollut mukava tapahtuma.

” Lapset on ollut mukava viedä ja hakea päiväkodista, koskaan ei ole sellainen tunne, että jättäis auton parkkiin. Aina joku hoitajista sanoo jotakin”.

6. 2. Omahoitajuus kasvatuskumppanuuden tukena

Vanhemmilta löytyi mielipiteitä sekä puoltavia että hieman epäileviä mielipiteitä omahoitajuuden vaikutuksista kasvatuskumppanuuteen. Yksi vanhemmista toi esille, että omahoitaja työmenetelmä on hyvä esimerkiksi pienille lapsille, koska pienet lapset kaipaavat turvaa. Toisaalta osa haastateltavista ei ollut havainnut, että joku hoitajista olisi tärkeämpi kuin toinen. Yksi haastateltavista toi esille asian, että toimiiko omahoitajuus vuorohoitolapsille? Miten omahoitajuus toimii, kun omahoitaja ei ole aina paikalla? Omahoitajuuden toimivuutta epäiltiin myös, kun lapsia on paljon hoidossa. Omahoitajuuden koettiin tukevan kasvatuskumppanuuden toteutumista silloin, kun omahoitaja

oppii tuntemaan lapsen ja perheen paremmin. Hänellä on silloin tietoa ja ymmärrystä enemmän lapsen kehityksestä ja näin voi myös paremmin auttaa lasta. Samoin omahoitajan tullessa perheelle tutummaksi, hänelle on helpompi kertoa perheen asioista. Lapselle ryhmästä siirtyminen uuteen ryhmään oli yksi asia, jossa omahoitaja koettiin hyväksi ja näin myös tukevan lapsen kasvatusta.

Omahoitajan tehtäviin kuuluu säännöllinen tiedottaminen vanhemmille, missä vaiheessa ollaan ja mitä on tehty tavoitteiden saavuttamiseksi lapsen kasvatuksessa (Kanninen & Sigfrids 2012,136). Tässä asiassa kaksi vanhempaa toivoi parannusta. He odottivat vähän enemmän palautetta kotiinpäin. Tämä palautteen antaja voisi olla omahoitaja. Vanhemmat toivoivat omahoitajan kanssa kerran viikossa tai kuukaudessa käytävää yhteenvetokeskustelua lapsestaan. Jokainen haastateltava kertoi, että yleensä lapsen kohdalla kaikki sujuu hyvin. Vanhemmat odottavat kuitenkin kuulevansa esimerkiksi onko ollut haasteita lapsen kanssa. Heitä ihmetytti esimerkiksi se, miten päivähoidossa kaikki sujuu aina hyvin, kun kotona taas ei välttämättä kaikki suju. Tässä asiassa koettiin kehittämistä esimerkiksi viikoittainen yhteenveto noin 10–15 minuutin keskustelu.

Kahdella vanhemmalla, lapset olivat olleet päivähoidossa monta vuotta ja päivähoito koettiin jo osaksi tavallista arkea. Päivähoito on sujunut yleensä niin hyvin, ettei omahoitajan tarvetta ole tullut mietittyä. Vanhemmat olivat kaikki tyytyväisiä hoitajiin niin, että jokaiselta hoitajalta voi kysyä, jos on kysyttävää. Pienempien lasten ryhmässä omahoitaja koettiin tarpeelliseksi, kun lapset tarvitsevat turvaa. Toisaalta koettiin hyväksi se, että monet hoitajat tietävät lasten asioista ja lapset voivat turvautua useampaan hoitajaan. Haastattelussa tuli esille, että on mukava, kun voi nykäistä hoitajaa kädestä jos on asiaa.

” Lapset ovat olleet monta vuotta hoidossa. Päivähoito on tavallista arkea. Aina voi nykäistä hoitajaa kädestä jos on asiaa. Pienempien ryhmässä on asiallista olla omahoitaja...monet hoitajat tietävät lasten asiasta...hyvä homma”.

Omahoitaja on tuttu ja turvallinen henkilö perheen ja päiväkodin muun henkilöstön välillä. Vanhempien on luontevaa puhua yhden tutun hoitajan kanssa asioistaan ja sitä kautta vahvistaa suhteitaan koko henkilökunnan kanssa. Vanhemmille on selkeämpi lapsen päivähoito, kun heillä on tieto siitä, että ainakin yksi hoitaja on perillä lapsen asioista. (Salminen & Tynninen 2011, 56.) Vanhemmat kertoivat, että luottamus kasvaa

omahoitajuuden myötä, kun asioista voi kertoa paremmin omahoitajalle. Keskustelun aikana todettiin myös, että päiväkodissa voi puhua kelle tahansa, mutta omahoitajalle voisi kertoa paremmin, jos hän tuntee paremmin lapsen ja perheen. Lapsen kannalta omahoitajuus koettiin hyväksi se, että lapsi voi kertoa omalle hoitajalle sellaisista asioista, joita hän ei halua kertoa kaikille. Tässä on ehto, että luottamus syntyy hoitajaan. Isompi lapsi voisi uskaltautua puhumaan avoimemmin esimerkiksi kiusaamisesta tai jos on jotakin huolenaiheita tutulle hoitajalle. Eräs vanhemmista totesi havainneen lapsensa rauhoittuneen paremmin päiväkodissa, kun tuttu hoitaja on ollut paikalla. Tällaisia tilanteita on ollut, kun lapsella on ollut huono aamu tai lapsi on siirtynyt toiseen ryhmään. Toiseen ryhmään siirtyminen tutun hoitajan kanssa on ollut vanhempien mukaan lapselle helpompaa. Keskustelussa pohdittiin myös sitä, mitä tapahtuu, kun omahoitaja ei ole paikalla. Omahoitajuus herätti ajatuksia siitä, että voiko lapsi kiintyä liikaa yhteen hoitajaan. Toisaalta arka lapsi voi tuntea olonsa turvallisemmaksi, kun on tuttu hoitaja päiväkodissa.

6. 3. Kasvatuskumppanuuden kehittäminen päivähoidossa

Vastauksien perusteella vanhemmat haluavat kehittää kasvatuskumppanuutta esimerkiksi tehokkaamman viestimisen kautta. Vanhempien mielestä tiedottaminen on hyvää päiväkodissa, mutta kuitenkin he toivoivat siihen vielä parannusta. Kaksi vanhempaa ehdotti samanlaista peda.net-verkkoa, kuin kouluissa on. Peda.netin kautta olisi vanhempien mukaan helppo tiedottaa päiväkodin tapahtumista, eivätkä viestit hukkuisi roska-postin joukkoon. Tavallisessa sähköpostissa on vanhempien mukaan sellainen mahdollisuus.

Aila Tiilikka tuo esille tutkimuksessaan, että vanhemmat halusivat osallistua enemmän ja pitkäjännitteisemmin lapsensa kasvatusta koskevaan suunnitteluun ja arviointiin (Tiilikka 2005, 186–187). Haastattelemani vanhemmat toivoivat enemmän palautetta lapsensa hoidosta ja kehityksestä. Ehdotettiin enemmän yhteistä keskustelua henkilökunnan tai esimerkiksi omahoitajan kanssa. Eräs vanhemmista ehdotti jopa kerran viikossa käytävää noin kymmenen minuutin palautekeskustelua hoitajan kanssa. Keskustelussa voisi käydä lyhyesti läpi lapsen hoitoa, mitä viikon aikana on tapahtunut.

Vanhemmat olivat yleensä tyytyväisiä siihen, että päiväkodissa on järjestetty yhteisiä tapahtumia, esimerkiksi pihatapahtuma, infotilaisuudet, juhlat, ym. Yhteisiä tapaamisia toivottiin vielä enemmän, tuli ehdotuksia jopa kerran kuussa järjestettävästä tapaamisesta. Tämän kaltaisia ajatuksia tuli lähinnä vanhemmalta, joka on muuttanut toiselta paikkakunnalta, eikä tuttuja perheitä ole entuudestaan. Päiväkodin perheistä voi löytää ystäväperheitä ja lapset leikkikavereita. Tämä korostui osaltaan sen vuoksi, että kaikilla perheillä ei ole paikkakunnalla sukulaisia ja näin verkostoja on vähän tai ei ollenkaan.

Vanhempien mielestä kaikki hoitajat eivät ole tuttuja ja siihen toivottiin kehitystä. Yksi vanhemmista toi esille asian, että päiväkodilla vietetty aika on toistaiseksi ollut lyhyt osan perheen kohdalla, jolloin hoitajia ei ole oppinut tuntemaan ja päiväkodissa on paljon hoitajia. Päiväkodin hoitajista vain muutama hoitaja tunnetaan nimeltä. Syksyn aikana on kerran ollut vanhempainillassa esittäytyminen, mutta nimet eivät ole jääneet muistiin.

Haastateltava totesi: *”Vähän voisi kehittää. Kaikki hoitajat eivät ole tuttuja...siihen kehitystä. Päiväkodissa on paljon hoitajia...kerran vanhempainillassa ollaan esitelty...omahoitaja tunnetaan...muutama hoitaja tunnetaan kasvoilta”.*

Alle kolmevuotiaiden ryhmässä on alkanut omahoitajamenetelmä syksyllä 2013, jolloin omahoitaja on tullut jokseenkin tutuksi. Muutama hoitaja tunnetaan kasvoilta, mutta nimiä ei muisteta. Vanhemmat haluavat mielellään muistaa hoitajat nimeltä, joten nimerkkisysteemi olisi hyvä. Jokaisella hoitajalla olisi nimellä varustettu merkki rinnassaan, josta vanhemmilla olisi helppo muistaa kenen kanssa on vaihtanut kuulumisia.

6.4 Johtopäätökset

Tämän opinnäytetyön tavoite oli tuoda esille vanhempien näkökulmaa päiväkodin kasvatuskumppanuuden toteutumiseen ja siitä miten omahoitajuus tukee kasvatuskumppanuutta. Kolmantena tavoitteena oli kartoittaa myös mahdollisia kehitystarpeita kyseisistä teemoista. Tekemäni haastattelun ja haastattelua tarkentavan sähköpostikyselyn perusteella voi päätellä kasvatuskumppanuuden toteutuvan hyvin päiväkodissa. Vanhemmat olivat enimmäkseen tyytyväisiä asioista, mitä heiltä kysyttiin. Aiheista löytyi myös kehittämistarpeita, mutta varsinaisia puutteita ei löytynyt tämän työn perusteella. Van-

hemmat näyttivät kaipaavan enemmän yhteistä toimintaa toisten perheiden kanssa. Vanhemmat toivoivat enemmän palautekeskustelua henkilökunnan taholta ja parannusta viestintään. Lisäksi toivottiin henkilökunnan käyttävän nimimerkkiä, jotta vanhemmille jäisi nimet paremmin muistiin.

Aikaisempien tutkimusten (Aila Tiilikan 2005 ja Paletti-tutkimus 2006–2010) mukaan vanhemmat ovat yleensä tyytyväisiä päivähoitoon. (Poikonen & Lehtipää 2009, 23, 75–76; Tiilikka 2005, 186–187). Samantyyppisiä tuloksia sain tekemääni opinnäytetyöhön. Nostaisin esille sen, että vanhemmat näyttivät kaipaavan enemmän yhteistä keskustelua henkilökunnan tai mahdollisesti omahoitajan kanssa. Keskustelua koettiin olevan joka päivä jonkin verran, mutta vanhemmat halusivat saada viikoittain jonkinlaisen yhteenvedon lapsensa asioista. Vanhempien mieltä askarrutti se, että lapsella näytti päiväkodissa kaikki sujuvan yleensä hyvin, mutta kotona taas ei. Tässä mielessä vanhemmat kaipasivat avoimempaa keskustelua. Haastatteluun osallistuneet vanhemmat olivat melko nuoria, joten voi olettaa heidän kaipaavan tukea vanhemmuuteen enemmän, jos he esimerkiksi kokevat lapsensa käyttäytyvän kotona haasteellisemmin, kuin päivähoidossa. Kasvatuskumppanuuteen kuuluu säännöllinen vuoropuhelu vanhempien kanssa. Vuoropuhelu lisää keskinäistä luottamusta, jolloin vanhemmalla on helpompi tuoda huolenaiheitaan esille päiväkodin henkilökunnan kanssa. (Kekkonen & Kaskela 2006, 38–39.)

Vanhempien mukaan tasa-arvoinen toiminta toteutui päiväkodilla. Vanhemmille ei ollut jäänyt tunnetta siitä, että henkilöstö olisi osoittanut olevansa korkeammalla. Kaikkien hoitajien kanssa koettiin vuorovaikutus ja kohtaaminen mukavaksi tapahtumaksi. Lapsen päiväkotiin tuominen koettiin kokonaisuudessaan mukavaksi tapahtumaksi. Ikävätkin asiat voitiin tuoda esille, joskus hieman ”varovaisesti”. Nostaisin tässä esille henkilökunnan vuorovaikutustaidot, jotka ovat tärkeitä joka kohtaamisessa. Vanhemmat ja henkilökunta tutustuvat toisiinsa ainoastaan olemalla vuorovaikutuksessa keskenään. Päiväkodin henkilöstön täytyisi panostaa täysillä vuoropuheluun vanhempien ja lasten kanssa. Joskus voi olla tilanteita, että hoitaja ei pysty irtautumaan lapsiryhmästä, kun vanhempi tuo lasta päivähoitoon. Vanhempi saattelee lapsen käsien pesun kautta lapsiryhmään ja sanomiset puolin ja toisin jäävät vähäisiksi. Vanhemmat osoittivat ymmärrystä asiaan, mutta mielestäni henkilökunnan vastuulla on vuoropuhelun ylläpitäminen perheiden kanssa.

Aikaisempiin tutkimuksiin (Palettitutkimus 2006–2010 ja Tiilikka 2005) verrattuna päiväkodin järjestämiin vanhempien yhteisiin tapaamisiin saattoi havaita samansuuntaisia tuloksia. Vanhemmat olivat tyytyväisiä siihen, että yhteisiä tilaisuuksia järjestettiin päiväkodissa, mutta yhteistä toimintaa toivottiin vielä enemmän. Lähinnä perheet kaipaivat päiväkodin perheistä mahdollisia ystäviä ja samalla vertaistukea. Toki päiväkodissa on järjestetty erilaisia tapahtumia, mutta vuorohoitolasten perheille on haasteellista järjestää paljon yhteisiä kohtaamisia. Kaikki perheet eivät pääse työnsä vuoksi aina osallistumaan. Päivähoidon henkilökunta voisi pyytää vanhempia yhteiseen suunnittelukeskusteluun siitä, miten yhteistyötä muiden perheiden kanssa voisi kehittää.

Yleisenä johtopäätöksenä voi pitää sitä, että vanhemmat olivat tyytyväisiä nykykäytännön viestinnässä, mutta toivottiin vielä tehokkaampaa tapaa. Syynä voi pitää tekniikan epävarmuutta ja viestien häviämistä roskapostin joukkoon. Sähköpostin lähettämisessä ja perille saapumisesta oli ilmennyt ongelmia. Päiväkodin henkilökunta ei ollut saanut esimerkiksi lasten hoitoaikoja, vaikka vanhemmat olivat mielestään laittaneet sähköpostia. Lisäksi vanhemmat eivät olleet saaneet kuittausta sähköpostiin, että viesti oli mennyt perille päiväkotiin.

Olen toteuttanut omahoitaja–työmenetelmää aikaisemmassa työpaikassani ja olen todennut sen toimivan siellä. Mielestäni omahoitaja–työmenetelmä tukee kasvatuskumppanuuden syntymistä ja rakentumista. Omahoitaja vastaanottaa perheen ja tutustuu perheeseen paremmin ja näin myötävaikuttaa kasvatuskumppanuuden kehittymiseen. Haastattelemani vanhemmat toivat esille myönteisen kantansa omahoitajuuteen jos sitä toteutettaisiin päiväkodissa. Haastattelussa korostui omahoitajan tarpeellisuus pienten lasten kohdalla turvallisuuden antajana ”sylinä” päivähoidossa. Samaa osoittaa myös teoria. Omahoitaja toimii lapselle läheisyyden ja turvan antajana (Kanninen & Sigfrids 2012, 107). Isompien lasten kohdalla tuotiin sellaisia ajatuksia, että lasten voi olla helpompi kertoa asioistaan tutulle hoitajalle. Lasta saatetaan ehkä kiusata tai lapsella voi olla muita pulmallisia asioita, joista on vaikea puhua. Omahoitajuus koettiin tärkeänä siinä, että hän voisi olla palautteen antaja vanhemmille. Tätä palautetta kaivattiin enemmän päiväkodin henkilökunnalta. Omahoitaja voisi vanhempien mielestä olla se henkilö, joka tekee viikoittain tai kuukausittain yhteenvedon lapsen olosta päiväkodissa.

Omahoitajuuden kasvatuskumppanuutta tukevana työmenetelmänä katsottiin olevan tärkeä lapsen kehityksen ja kasvun tukena. Erikoisesti näin koettiin pienten lasten kohdal-

la, jotka opettelivat perusasioita, kuten potalla istuminen, ruokailu, pukeminen, ym. Vastausten perusteella vanhemmat olivat tyytyväisiä siihen, että kasvatuskumppanuudessa huomioitiin molemmat vanhemmat. Vanhemmat osoittivat myös luottavansa päiväkodin henkilökuntaan. Vastauksista päätellen vanhemmat pystyivät jakamaan asioitaan koko henkilökunnan kanssa.

7 POHDINTA

Opinnäytetyöni luotettavuutta pyrin tarkastelemaan sillä, että opinnäytetyön eri osat alueet ovat keskenään sopusoinnussa. Toisin sanoen; opinnäytetyön teoreettinen viitekehys, tutkimuskysymykset ja tutkimustulokset ovat keskenään sopusoinnussa. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 140–141.) Haastattelun laadukkuutta olen parantanut tekemällä haastattelurungon, johon olen ennalta määrittänyt teemat. Teemojen lisäksi olin miettinyt valmiiksi lisäkysymyksiä, joilla voin tarkentaa kysymyksiä tarvittaessa. Ennen haastattelua tarkistin haastatteluvälineen (nauhurin) toimivuuden ja tilat, jossa haastattelu suoritettiin. Haastatteluaineiston laadukkuus liittyy luotettavuuteen. Luotettavuus ei voi olla hyvä, jos kaikkien haastateltavien vastaukset eivät tule nauhalle. (Hirsijärvi & Hurme 2011, 184–185.)

Tieteen objektiivisuus tarkoittaa sitä, että tutkija erottuu tutkimuskohteesta. Tutkijan omat oletukset ja toimenpiteet eivät vaikuta tutkimuskohteeseen ominaisuuksiin eivätkä tutkimustuloksiin. (Puusa & Kuittinen 2011, 167.) Olen pyrkinyt objektiivisuuteen tutkielmassani niin, että haastattelua tehdessäni ja sitä analysoidessani haastateltavien mielipiteet ovat päässeet esille. Haastattelun aikana tein välillä lisäkysymyksiä tarkentaen alkuperäistä kysymystä ja toivoin saavani aiheesta enemmän tietoa. En pyrkinyt johdattamaan haastateltavia. Aineistoa analysoidessani liitin alkuperäistä haastatteluaineistoa tutkimustuloksiin eli haastateltavien alkuperäisiä ilmaisuja.

Ryhmähaastattelun luotettavuutta voi parantaa sillä, että tutkija antaa osallistujille mahdollisuuden arvioida antamaansa kuvaa tutkimusaiheesta haastattelun jälkeen. Ryhmähaastattelun jälkeen voi jättää vähän aikaa jälkikeskusteluun. (Pötsönen & Pennanen 1998, 14.) Oman ryhmähaastattelun tulokset tarkistin sähköpostin avulla, johon haastateltavat saivat vielä tarkentaa antamiaan vastauksia.

Tieteen objektiivisuus tarkoittaa sitä, että tutkija erottuu tutkimuskohteesta. Tutkijan omat oletukset ja toimenpiteet eivät vaikuta tutkimuskohteeseen ominaisuuksiin eivätkä tutkimustuloksiin. (Puusa & Kuittinen 2011, 167.) Olen pyrkinyt objektiivisuuteen tutkielmassani niin, että haastattelua tehdessäni ja sitä analysoidessani haastateltavien mielipiteet ovat päässeet esille. Haastattelun aikana tein välillä lisäkysymyksiä tarkentaen alkuperäistä kysymystä ja toivoin saavani enemmän tietoa aiheesta. En pyrkinyt johdat-

telemaan haastateltavia. Aineistoa analysoidessani liitin alkuperäistä haastatteluaineistoa tutkimustuloksiin eli kirjoitin haastateltavien kommentit sellaisenaan.

Opinnäytetyötä kirjoittaessani olen saanut lisää tietoa kasvatuskumppanuudesta ja omahoitajuudesta. Opiskelu on vain lisännyt kiinnostustani asiaan. Opinnäytetyötä tehdessäni olen pohtinut paljon kasvatuskumppanuutta ja todennut sen yleensä hyväksi ja käyttökelpoiseksi asiaksi. Mielestäni perheiden tasavertainen kohtelu päivähoidossa on tärkeää ja siihen ei saa vaikuttaa perheen sosiaalinen asema eikä varallisuus. Lapsilla täytyy jokaisella olla sama oikeus saada hyvää huolenpitoa ja kasvatusta. Olen havainnut työssäni lastenhoitajana ja samalla opiskelijana, että perheitä kohdellaan sananarvoisina ja päiväkodin henkilökunnalle on lasten hyvinvointi tärkeä asia. Arvostukseni päivähoitoon on myös kasvanut, toki olen arvostanut sitä aikaisemminkin. Olen myös havainnut, että päivähoitoon ollaan yleensä tyytyväisiä ja lapset jäävät hyvin päiväkotiin. Tietysti lapsilla on erilaisia päiviä ja hoitopäiviinkin mahtuu ”huonoja päiviä”.

Opinnäytetyöhön liittyvän empiirisen osan työstäminen on antanut minulle paljon. On ollut kiinnostavaa tehdä vanhempien kanssa yhteistyötä ja huomata, että tutkimani aihe on kiinnostanut myös heitä. Olen saanut näin perehtyä tutkimustyöhön, joka oli minulle varsin uusi oppimiskokemus. Ryhmähaastattelun tekeminen jännitti aluksi, koska halukkaita osallistujia ei ollut monta. Haastattelun onnistuminen vaati, että haastateltavat saapuivat paikalle. Onneksi vain kaksi jäi saapumatta ja sain tehtyä haastattelun. Ryhmähaastattelu oli mielestäni onnistunut ja kaikki osallistujat saivat tuoda mielipiteensä julkii. Ryhmän koko oli pieni, mutta näin jokainen osallistuja sai äänensä hyvin kuuluviin ja ryhmää oli helppo kuulla. Opinnäytetyöni on ollut minulle pääasiassa oppimiskokemus, jossa olen saanut perehtyä teoriaan ja suorittaa ryhmähaastattelun. Uskon kuitenkin, että työni tuloksista saa jotakin viitettä siitä, mitä vanhemmat toivovat päivähoidolta. Itse sain huomata, kuinka tärkeää vanhemmille on puhuminen hoitohenkilökunnan kanssa.

Haluaisin painottaa sitä, että opinnäytetyöni ei ole varsinainen tutkimus. Pidän sitä enemmän henkilökohtaisena oppimiskokemuksena, josta joku toinen voi löytää jotain vinkkiä työhönsä. Haastatteluun osallistuneet vanhemmat olivat kaikki melko tyytyväisiä päivähoitoon. Varsinaisia eriäviä mielipiteitä ei ollut. Kasvatuskumppanuuden toteutumista kannattaa vielä tutkia, vaikka siitä on tehty tutkimuksia ja opinnäytetöitä. Yleensä voi todeta, että kasvatuskumppanuus toteutuu hyvin päivähoidossa. Kehittämis-

tä löytyy esimerkiksi vertaistuen ja viestimisen kohdalla. Tutkimusta voisikin jatkaa tarkemmin noiden teemojen kohdalla. Näkisin perheiden kohdalla tärkeäksi yhteisen toiminnan ja yhteisöllisyyden. Omassa työssäni en käsitellyt yhteisöllisyyttä, mutta sitä voisi tutkia vertaistuen rinnalla. Paikkakunnalle on muuttanut perheitä ja heillä kaikilla ei ole sukulaisia ja ystäviä, joten yhteisöllisyydelle ja vertaistoiminnalle olisi tarvetta. Siinä olisikin hyvä jatkotutkimisen paikka.

LÄHTEET

- Finlex. Laki lasten päivähoidosta. 19.1.1973. <
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>>
- Kaipio, Kalevi 2000. Mitä yhteisöllisyys on? Teoksessa Haapamäki & Kaipio & Keskinen & Uusitalo & Kuoksa. Yhteisö kasvattaa. Tampere: Tammer-Paino Oy. Sivut 11, 12.
- Hirsijärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2011. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.
- Hirsijärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. Tutki ja kirjoita. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.
- Hirsijärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2000. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Järvinen, Mervi & Laine, Anne & Hellman-Suominen, Kirsi 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Hämeenlinna: Painopaikka Kariston Kirjapaino Oy.
- Kalliala, Marjatta 2008. Kato mua. Kohtaako aikuinen lapsen päivähoitossa? Helsinki: Gaudeamus.
- Kalliala, Marjatta 2012. Lapsuus hoidossa? Aikuisten päätökset ja lapsen kokemukset päivähoitossa. Helsinki: Gaudeamus.
- Kananen, Jorma 2008, KVALI. Kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet. Jyväskylä. Yliopistopaino.
- Kanninen, Katri & Sigfrids, Arja 2012. Tunne minut. Juva: Bookwell Oy.
- Karila, Kirsti 2006. Kasvatuskumppanuus vuorovaikutussuhteena. Teoksessa Karila, Kirsti & Alasuutari, Maarit & Hännikäinen, Maritta & Nummenmaa, Anna Raija & Rasku-Puttonen, Helena (toim.). Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapaino. Sivut 92, 101–105.
- Kaskela, Marja & Kekkonen, Marjatta 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta. Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Kaskela, Marja & Kronqvist, Eeva-Liisa 2007. Niin ainutlaatuinen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Kekkonen, Marjatta 2012. Kasvatuskumppanuus puheena.
- Kekkonen, Marjatta 2012. Kasvatuskumppanuus antaa tilaa myös lapselle. Lastentarha 3/12. Sivu 37.
- Keltikangas-Järvinen, Liisa 2010. Sosiaalisuus ja sosiaaliset taidot. Juva: Bookwell Oy.
- Keltikangas-Järvinen, Liisa 2012. Pienen lapsen sosiaalisuus. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.
- Lund, Tarja & Latvala, Eeva & Peltola-Helin, Jaana & Raitio, Ulla & Tuominen, Sirkka 2003. Miten Soukankujan päiväkodissa autetaan lasta kasvamaan. Teoksessa Sinkkonen, Jari (toim.). Pesästä lentoon. Vantaa: WSOY. Sivut 243–244.
- Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu 2012. Opinnäytetyön ohje. Hakupäivä 20.8.2013 <
<http://edu.tokem.fi/?deptid=24138>>
- Pitkäranta, Ari 2010. Laadullisen tutkimuksen tekijälle työkirja. Hakupäivä 20.8.2013 <
http://www.samk.fi/download/13153_Laadullisen_tutkimuksen_tyokirja_APitkaran-ta.pdf>
- Pohjola, Anneli 2007. Eettisyyden haaste tutkimuksessa. Teoksessa Viinamäki, Leena & Saari, Erkki (toim.). Polkuja soveltavaan yhteiskunnalliseen tutkimukseen. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi. Sivut 12–30.
- Poikonen, Pirjo-Liisa & Lehtipää, Riina 2009. Päivähoidon ja kodin jaettu kasvatustehtävä: kasvatuskumppanuus perheen voimavarana. Teoksessa Rönkä, Anna & Malinen, Kaisa & Lämsä, Tiina (toim.). Perhe-elämän paletti: PS-kustannus. Sivut 70, 73, 75, 76.

- Puusa, Anu & Juuti, Pauli 2011. Mitä laadullinen tutkimus on? Teoksessa Puusa, Anu & Juuti, Pauli (toim.). Menetelmäviidakon raivaajat. Vantaa: Hansaprint. Sivut: 47–56.
- Puusa, Anu & Kuittinen, Matti 2011. Laadullisen tutkimuksen luotettavuus- ja arviointikysymyksistä. Teoksessa Puusa, Anu & Juuti, Pauli (toim.). Menetelmäviidakon raivaajat. Vantaa: Hansaprint. Sivu: 167.
- Pötsönen, Riikka & Pennanen, Pirjo 1998. Ryhmähaastattelun esittely. Teoksessa Pötsönen, Riikka & välimaa, Raili (toim.). Ryhmähaastattelu laadullisen terveystutkimuksen menetelmänä. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino ja ER-paino Oy. Sivu 6.
- Salminen, Eija & Tynninen, Kirsi 2011. Omahoitajana päiväkodissa. Omahoitajuus pedagogisena menetelmänä. Saarijärvi: Offset Oy.
- Soininen, Marjaana 1995. Tieteellisen tutkimuksen perusteet. Turku: Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskus.
- Sosiaali- ja terveysministeriö 2002. Julkaisuja: 9. Hakupäivä 26.10.2013 <<http://pre20031103.stm.fi/suomi/pao/varhais2/kasvatus.pdf>>
- STAKES 2005. Oppaita: 56. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet <<http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77129/Varhaiskasvatussuunnitelman-perusteet.pdf?sequence=1>>
- Tiilikka, Aila 2005. Äitien arviointeja ja kasvatuskäsityksiä hyvästä päiväkotikasvatuksesta. Oulun Yliopisto. Hakupäivä 3.11.2013 <<http://herkules oulu.fi/isbn9514276280/isbn9514276280.pdf>>
- Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012. Hakupäivä 22.8.2013 <http://moodle.to-kem.fi/pluginfile.php/457830/mod_resource/content/1/Tutkimuseettisen%20neuvottelukunnan%20ohje%202012.pdf>
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. 10. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.
- Valtonen, Anu 2011. Ryhmäkeskustelut laadullisena tutkimusmetodina. Teoksessa Puusa, Anu & Juuti, Pauli (toim.). Menetelmäviidakon raivaajat. Vantaa: Hansaprint. Sivu: 90.
- Vilen, Marika & Leppämäki, Päivi & Ekström, Leena 2002. Vuorovaikutuksellinen tutkiminen. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.

LIITTEET

LIITE 1 Saatekirje vanhemmille

LIITE 1 Haastattelukysymykset

LIITE 1

Hei!

Olen Kemi-Tornion ammattikorkeakoulussa neljättä vuotta sosionomiksi opiskeleva aikuisopiskelija. Suuntaudun lapsi- ja nuorisotyöhön ja tavoitteenani on valmistua vuoden 2013 lopulla. Opinnäytetyöni teen päiväkodin kasvatuskumppanuuden toteutumisesta vanhempien näkökulmasta. Opinnäytetyötäni varten suoritan ryhmähaastattelun päiväkodin lasten vanhemmille. Kysyn kiinnostustanne haastattelua kohtaan, joka on tarkoitus toteuttaa marraskuun aikana.

Sitoudun noudattamaan tutkimuseettisiä periaatteita sekä tietolainsäädäntöä tehdessäni opinnäytetyötä. Haastatteluun osallistuneita henkilöitä ei voi millään tavalla tunnistaa opinnäytetyössäni vaan kaikki haastatteluun osallistuneet vanhemmat pysyvät anonyymeinä. Tutkimuksen johtopäätöksiä tehdessäni vanhempien kokemuksia ja näkemyksiä kirjaan yleisellä tasolla opinnäytetyössäni. Ulkopuoliset henkilöt eivät voi lukea kyselyn vastauksia. Vastaukset säilytän asianmukaisesti ja opinnäytetyöni valmistuttua hävitän tutkimusaineiston.

Valmiin opinnäytetyön voi lukea Internet lähteessä: www.theseus.fi. Vastaan opinnäytetyöhöni tai haastatteluun liittyviin kysymyksiin, jos siihen on tarvetta. Voitte ilmoittaa minulle halukkuudestanne haastatteluun puhelimen tai sähköpostin kautta. Yhteystiedot ovat sivun alaosassa.

Ystävällisin terveisin

Eeva Sirviö

Sosionomi (AMK) opiskelija

p. xxx

email: xxx

LIITE 2 1(2)

HAASTATTELURUNKO

TEEMA 1 KASVATUSKUMPPANUUS JA KASVATUSKUMPPANUUDEN KEHITTÄMINEN.

1. Kerro, mitä sinulle merkitsee kasvatuskumppanuus päivähoidon henkilöstön ja vanhemman välillä lapsesi kasvatuksessa? Miten koet sen oman perheen kohdalla?
2. Miten mielestäsi kasvatuskumppanuusperusteinen yhteistyö näkyy päiväkodin arjessa?
3. Miten koet tasa-arvoisuuden toteutuvan vanhempien ja henkilöstön välillä? Onko arvostus molemminpuolista?
4. Ovatko molemmat osapuolet sitoutuneet yhteistyöhön? Miten se näkyy?
5. Mitkä/mikä asia toimii hyvin päiväkodin henkilöstön ja vanhempien välillä?
6. Mitä asioita kehittäisit ajatellen henkilöstön ja vanhempien välistä kasvatuskumppanuutta?

LIITE 2 2 (2)

TEEMA 2 OMAHOITAJUUS

1. Mitä mieltä vanhempana olet omahoitajuudesta päiväkodissa?
2. Mitä toivot omahoitajuudelta ja pidätkö sitä tarpeellisena työmenetelmänä?
3. Miten omahoitajuus mielestäsi tukee vanhemman ja päivähoidon henkilökunnan välistä kasvatuskumppanuutta?
4. Miten koet omahoitajuuden käytännössä lapsen ja perheen kohdalla?
5. Miten kehittäisit omahoitajuutta?